

Na pismo s prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma, ki je bil v Ljubljani 6. junija 2009, so prišli odgovori že iz dvanajstih evropskih držav.

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, SEPTEMBER 2009 – Št. 81

PROGRAMSKO-VOLILNA SKUPŠČINA DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Dne 30. junija 2009 je bila v Ljubljani v veliki dvorani na Linhartovi 13 programsko-volilna Skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Na Skupščino DIS so bili povabljeni delegati vseh 85 Krajevnih in Območnih organizacij DIS. Udeležba na Skupščini DIS je bila zelo velika, saj se jo je udeležilo 78 delegatov in razen enega vsi člani Izvršnega odbora DIS, člani Nadzornega odbora Skupščine DIS in Častnega razsodišča DIS.

Skupščino je začela s pozdravnim govorom predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**. Posebej je pozdravila predsednika Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške **Jožeta Partla** in mu ob tej priliki izročila spominsko listino ob prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945. Izročila mu je tudi spominsko listino za podpredsednika tega društva **dr. Katjo Sturm-Schnabl**.

Pred prehodom na dnevni red je predsednica DIS predlagala, da se s trenutkom tišine poklonimo umrlim izgancem in beguncem. Ob tem je dejala:

»Tako kot vedno na naših skupščinah in srečanjih se naše misli vračajo v težke dni izgnanstva in trpljenja slovenskega naroda med drugo svetovno vojno. Mnogih izgnancev in beguncev ni več, več kot 50.000 jih je že umrlo, okrog 2000 jih počiva daleč od doma, v tuji zemlji. Pretresljiv je tudi podatek, da je od zadnje Skupščine DIS od junija 2005 do danes umrlo več kot 2215 naših članov, njihova imena so objavljena v Vestnikih DIS v zadnjih štirih letih.«

Delegati so sprejeli dnevni red Skupščine DIS. V delovno predsedstvo so bili imenovani **Branko Bogovič**, delegat iz Dobove, **Marjan Špegelj**, delegat iz Radelj ob Dravi, **Mute**, Ribnice na Pohorju in **Vuzenice**, in **Ivan Kunej**, delegat iz Kozjega. Za zapisničarja je bila imenovana **Danica Velkavrh**, za overovatelja pa **Jožef Kveder**, delegat iz Domžal, in **Pavel Velušček**, delegat z Vrhnike. Skladno s poslovníkom so bili v verifikacijsko komisijo izvoljeni: **Anton Naroglav**, delegat iz Ljubljane, **Stane Kmetič**, delegat

iz Dol pri Litiji, in **Silva Marjetič**, delegatka z Bučke. V volilno komisijo so bili izvoljeni: **Marjeta Pešec**, delegatka iz Zagorja, **Drago Mastinšek**, delegat iz Gornje Radgone, in **Jože Habinc**, delegat iz Krškega. V komisijo za sklepe so bili izvoljeni: **Slava Biček**, delegatka z Jesenic, **Majda Cvetanovski**, delegatka iz Maribora, in **Alojz Slavko Kovačič**, delegat iz Grosupljega.

Poročilo in predlog kandidacijske komisije je podala **Hilda Marc**, delegatka KO DIS Ljubljana Moste-Polje. Kandidacijsko komisijo je imenoval skladno s Statutom DIS Izvršni odbor DIS, ki je pripravil imenski predlog za sestavo vseh organov Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2009–2013.

Na osnovi prispelih predlogov evidentiranih kandidatov za organe Skupščine DIS je kandidacijska komisija pripravila predlog, tako da so v predlogih za organe Skupščine DIS zastopane vse skupine članov DIS, izgnanci v Nemčijo in kraje nekdanje Jugoslavije, begunci in svojci ter zajeta vsa območja, kjer delujejo Krajevne in Območne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Na Skupščini so v odprti listi volili predsednika, dva podpredsednika, 18 članov Izvršnega odbora, 3 člane Nadzornega odbora in 5 članov Častnega razsodišča Skupščine DIS.

Vsi navzoči na Skupščini DIS so z vabilom za skupščino DIS prejeli pisno poročilo predsednice DIS Ivice Žnidaršič o dejavnosti društva od junija 2005 do junija 2009, predlog finančno ovrednotenega programa dela Skupščine DIS in njenih organov za leto 2010 in predlog programskih usmeritev za delovanje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2009 do 2013.

Na Skupščini DIS je bilo precej govora tudi o prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, za katerega je dalo pobudo Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 in ga tudi v celoti organiziralo. Po ocenah mnogih zelo uspešno.

Delovno predsedstvo na programsko-volilni Skupščini DIS: Branko Bogovič, delegat iz Dobove, Marjan Špegelj, delegat iz Radelj ob Dravi, in Ivan Kunej, delegat iz Kozjega (30. 6. 2009). Foto: Š. Marjetič

Dnevni red programsko-volilne Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 30. junija 2009

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev organov Skupščine DIS, zapisničarja in overovateljev zapisnika
3. Sprejem dnevnega reda
4. Sprejem poslovnika za delo Skupščine DIS
5. Poročilo o delu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje od junija 2005 do junija 2009
6. Programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2009–2013 in program in finančni načrt Skupščine DIS za leto 2010
7. Razprava po poročilu in programskih usmeritvah
8. Razrešitev organov Skupščine DIS
9. Predlog kandidacijske komisije in volitve organov Skupščine DIS za obdobje 2009–2013
10. Sprejem sklepov Skupščine DIS
11. Sprejem izjave za javnost

Udeležba na programsko-volilni Skupščini DIS je bila zelo množična. Foto: J. Čurin

Del delegatov Krajevnih in Območnih organizacij DIS na programsko-volilni Skupščini.

SESTAV ORGANOV

DRUŠTVA IZNANCEV SLOVENIJE 1941–1945,

IZVOLJENIH NA SKUPŠČINI DIS 30. 6. 2009

ALBIN PRAŽNIKAR
PODPREDSEDNIK DIS

roj. 14. 2. 1938 v Srbiji. Ima visoko izobrazbo. Izgnan je bil v nemška taborišča. Je član Izvršnega odbora DIS in predsednik finančne komisije pri Izvršnem odboru DIS. Na skupščini DIS 30. 6. 2009 je bil izvoljen za podpredsednika Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

IVICA ŽNIDARŠIČ
PREDSEDNICA DIS

roj. 25. 6. 1934 na Bučki. Ima visoko izobrazbo. Je izgnanka v nemška taborišča. Bila je predsednica Rdečega križa Slovenije. V letih 1989 in 1990 predsednica Rdečega križa Jugoslavije. Od leta 1991 aktivno deluje v DIS. Od leta 1997 do leta 2001 je bila podpredsednica DIS. Na skupščini DIS 30. 6. 2009 ponovno izvoljena za predsednico DIS.

JANEZ KOMLJANEC
PODPREDSEDNIK DIS

roj. 7. 4. 1938 na Bučki, begunec, ing. strojništva. Bil je več let župan občine Slovenj Gradec. Je član Izvršnega odbora DIS. V prejšnjem mandatu je bil podpredsednik. Na skupščini DIS 30. 6. 2009 je bil ponovno izvoljen za podpredsednika Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

ČLANI IZVRŠNEGA ODBORA DIS

IVAN BABIČ
roj. 24. 7. 1938; izgnan v nemška taborišča.

STANISLAVA BIČEK
roj. 2. 5. 1938; izgnana v nemška taborišča.

EMILIJA DRŽANIČ
roj. 25. 10. 1933; izgnana v nemška taborišča.

MAKSIMILIJAN FEREC
roj. 18. 10. 1936; izgnan v nemška taborišča.

VINKO GABRŠEK
roj. 19. 7. 1929; izgnan v nemška taborišča.

SABINA GODNIČ
roj. 1. 9. 1941; izgnana v nemška taborišča.

TOMAŽ HOČEVAR
roj. 23. 12. 1933; izgnan v nemška taborišča.

Dr. MILAN JAZBEC
roj. 22. 6. 1956; sin izgnanke.

ZDENKA KAPLAN
roj. 22. 6. 1930; izgnana v nemška taborišča.

MARJAN KOŠAK
roj. 22. 6. 1941; izgnan v Bosno in na Hrvaško

ANA PIRC
roj. 9. 5. 1946; svojec

ALOJZ RUPAR
roj. 20. 7. 1941; izgnan v nemška taborišča.

JOŽICA STEZINAR
roj. 14. 4. 1940; izgnana v nemška taborišča.

MARJAN ŠPEGELJ
roj. 12. 4. 1942; v izgnanstvu na Hrvaškem.

ANKA TOMINŠEK
roj. 20. 3. 1935; izgnana v nemška taborišča.

FRANC VIDMAR
roj. 11. 6. 1937; izgnan v Srbijo.

DAVORIN ZDOVC
roj. 2. 8. 1939; izgnan v Bosanski Petrovac.

MARIJA ŽNIDAR
roj. 6. 3. 1941; izgnana v nemška taborišča.

ČLANI NADZORNEGA ODBORA DIS

MIRA ZALAR
roj. 2. 6. 1926; izgnana v Bosno.

VERONIKA KLJUN
roj. 10. 6. 1944; v izgnanstvu v Nemčiji.

ŠTEFAN MARJETIČ
roj. 26. 12. 1936; izgnan v nemška taborišča.

ČLANI ČASTNEGA RAZSODIŠČA DIS

JANEZ BLAS
roj. 3. 8. 1934; izgnan v nemška taborišča.

OLGA KAMENOV
roj. 2. 7. 1935; izgnana v nemška taborišča.

JOŽE KRIŽANČIČ
roj. 14. 2. 1926; izgnan v nemška taborišča.

JOŽEF POGRAJC
roj. 26. 3. 1932; izgnan v nemška taborišča.

ŠTEFANIJA ŽALEC
roj. 26. 12. 1942; izgnana v nemška taborišča.

Iz poročila in referata Ivce Žnidaršič, predsednice DIS, na Skupščini DIS 30. 6. 2009 v Ljubljani

Kar zadeva sodelovanje z Mednarodno organizacijo za migracije (IOM) in avstrijskim Skladom sprave smo sodelovanje v zvezi z odškodninami dela v letu 2006 zaključili. **Odškodnine za prisilno delo je vložilo 10.910 slovenskih izgnancev, ki so skupno prejeli 30.600.000 evrov, po avstrijskem zakonu pa je vložilo zahteve 2395 Slovencev, ki so prejeli skupno 5.562.382 evrov.**

Ti podatki so najbolj zgovoren dokaz, kako prav smo imeli, da smo vztrajali in omogočili, da so slovenski izgnanci vložili zahteve za odškodnine, **a samo Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 gre zasluga, da so ti milijoni evrov prišli v Slovenijo.**

Odprli pa smo novo pobudo, **da bi fondacija »Spomin in prihodnost«** s sedežem v Berlinu sofinancirala nekatere naše programe za pomoč starejšim in osamelim članom.

Potreba po pomoči na domu v odročnih krajih bo vse večja, zato se bomo morali v sodelovanju z drugimi humanitarnimi organizacijami dobro organizirati za delovanje oskrbovalnih oblik in pomoči članstvu na domu.

Izražam zadovoljstvo, da se že kažejo pozitivni rezultati seminarjev, ki jih prirejamo za **profesorje zgodovine** na osnovnih in srednjih šolah. Že nastajajo magistrske, diplomske in seminarske naloge.

Diplomsko delo o vojni škodi je dobilo javno pohvalo Organizacije združenih narodov za Slovenijo, ena seminarska naloga pa je bila uvrščena na tekmovalje mladih raziskovalcev Slovenije in med 283 prispelimi nalogami dosegla srebrno priznanje za nalogo »Izgnani Slovenci med drugo svetovno vojno«.

Kot veste, je bil sprejet zakon o usklajevanju vseh socialnih transferjev, ki jih financira država. **Renta po zakonu o žrtvah vojnega nasilja se ni zmanjšala, se pa od 1. januarja 2007 ne usklajuje več tako kot pokojnine,** ampak enkrat na leto z rastjo življenjskih stroškov. Zato smo si v okviru poslanske skupine DeSUS v DZ zelo prizadevali, da bi bil sprejet **nov zakon o socialnih transferjih**, ki bi vrnil dosežene pravice, in podrobno smo obveščali vse KO DIS o glasovanju o tem zakonu v Državnem zboru.

Glede reševanja vprašanj gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, smo dali več pobud državnim organom. Tudi

poslanec DZ mag. Franc Žnidaršič je o tem večkrat postavil poslansko vprašanje, tako tudi poslanec Matjaž Han.

Dosegli smo, da je bil pripravljen prvi predlog zakona o gmotni škodi. Vse KO DIS ste prejele njegovo vsebino in poročilo o našem delu pri tem ter dopolnitve k posameznim členom. **Sprejemanje zakona o gmotni škodi se je prevesilo v čas nove sestave vlade in novega parlamenta.**

Potrebni bodo ponovni napor.

Glede dopolnjevanja Zakona o žrtvah vojnega nasilja so bile sprejete dopolnitve poslanca izgnanca, da bodo lahko uveljavljali pravice tudi tisti, ki so se v izgnanstvu rodili po 15. februarju 1945, in upamo, da bo ta zakon letos sprejet.

Naj v zvezi s tem poročilom rečem še to, da si vzamemo čas za neposredno sodelovanje s Krajevnimi organizacijami DIS, ne le preko glasila Vestnik in pisem, ampak tudi z udeležbo na vseh občnih zbiorih, če so datumi predhodno usklajeni.

Vsak predsednik KO DIS pa tudi člani se lahko kadar koli in ne glede na čas oglasijo na DIS v Ljubljani na pogovor in klepet. Pomembno je, da smo tako povezani, da prijateljsko sodelujemo, da si zaupamo. Ponovila bom, kar sem rekla tudi na kongresu. **Družni nas skupna usoda, smo društvo, ki deluje na poseben, plemeniti način,** smo nekaj posebnega, smo ljudje neke dobe, ki nas je zaznamovala, nas utrjevala v zavedanju, kako pomembno je življenje, kako pomembni so solidarnost, druženje in svoboda.

Na tej skupščini DIS je treba reči tudi nekaj o prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih od 1920 do 1945. Tiste tri ure njegovega zasedanja so hitro minile. Uspelo nam je Evropo opozoriti na nas, na naše izkušnje, pa tudi člani DIS so se lahko seznanili, da smo Slovenci (razen Francozov) dosegli največ.

Uspeh je, da smo pridobili za sodelovanje na kongresu društva in organizacije **iz 11 držav,** veliko naporov smo vložili, da so delegacije vnaprej poslale referate, ki smo jih prevedli v slovenski, angleški in nemški jezik.

Vsa gradiva, vsa pisma, vsi programi so bili delegacijam posredovani v njihovih jezikih: francoščini, nemščini, ruščini, poljščini, češčini, slovaščini in ukrajinščini. **Prvič so lahko predstavniki slovanskih narodov na tem mednarodnem kongresu govorili v svojem jeziku.**

Več kot 50 predsednikov evropskih držav je bilo s kongresa poslano pismo, naj preprečujejo nastajanje neofašističnih in neonacističnih organizacij in vseh vrst rasizma, da se ne bi ponovilo, kar smo doživljali mi. V pismih je bila nakazana tudi potreba po večji skrbi državnih organov za žrtve fašizma in nacizma.

Med pomembnimi sklepi kongresa je bila ustanovitev Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945. Potrebno pa se bo dogovoriti tudi z našimi državnimi organi glede namenskega financiranja tega odbora, ki bi deloval kot skromna koordinacija društev v Evropi, ki povezujejo izgnance in begunce.

Z velikim zadovoljstvom je bil sprejet predlog, **da bi Muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg postal evropski muzej.** V ta namen smo že prejeli kar nekaj fotografij in knjig o izgonu drugih evropskih narodov.

Pomembno je bilo, da je bil pokrovitelj kongresa **predsednik RS Danilo Türk,** ki je tudi pozdravil kongres. Kongres je prišel pozdravit tudi župan Mestne občine Ljubljana **Zoran Janković,** na kongres so prišli prvi predsednik predsedstva RS **Janez Stanovnik,** prvi predsednik slovenskega parlamenta **dr. France Bučar,** bivši

predsednik RS **Milan Kučan,** publicistka **dr. Spomenka Hribar,** **Rapa Šuklje,** **dr. Pietro Merkú,** **Samo Pahor,** **Robert Škrjanc,** podpredsednik DZ **Miran Potrč,** vodja poslanske skupine DeSUS **mag. Franc Žnidaršič,** **Ivo Vajgl,** poslanec DZ, **Daria Hostnik,** predstavnica Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, **Herman Janež,** predsednik Odbora taboriščnikov italijanskih taborišč, **dr. Janez Žmavc,** predsednik Društva taboriščnikov ukradenih otrok, **dr. Tomaž Čas,** predstavnik Združenja Sever, **Janez Pezelj,** generalni sekretar Rdečega križa Slovenije, **Janko Heberle,** predstavnik Združenja borcev, **Aleš Mižigoj** in veleposlaniki ter konzuli Poljske, Češke, Srbije, Rusije in drugi visoki gostje ter nekateri poslanci in župani občin, ki so podpisali listino o sodelovanju z DIS pri ohranitvi in obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici.

Škoda, da na kongres ni prišlo še več slovenskih izgnancev, beguncev in svojcev, zlasti tistih, ki nenehno sprašujejo, kdaj bo dosežena odškodnina za gmotno škodo.

Hvala vsem, ki ste nam po kongresu poslali čestitke in izražali zadovoljstvo, ker nam je uspel ta prvi kongres, ki bo za vedno ostal v zgodovini izgnancev in beguncev ne le pri nas, ampak tudi v Evropi.

Skrajšano poročilo o delu Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 in njenih organov od junija 2005 do vključno junija 2009

Na programsko-volilni Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, ki je bila 30. junija 2009, so bile sprejete programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije za obdobje 2005-2009. Na podlagi teh programskih izhodišč so organi Skupščine in Izvršnega odbora DIS izvajali program v obdobju od junija 2005 do junija 2009.

Organizacijska dejavnost

Tudi v obdobju, za katero dajemo poročilo, so vsi organi Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 redno delovali. Skladno s statutom so bile organizirane seje Skupščine DIS in seje Nadzornega odbora DIS ter seje Izvršnega odbora DIS. Člani organov DIS so za seje vnaprej prejeli predloge dnevnih redov sej in obširna gradiva, da so se lahko za seje pripravili in sodelovali pri odločitvah. Udeležba na sejah Skupščine DIS in Izvršnega odbora DIS je bila zelo dobra.

Dobro delujejo tudi Krajevne in Območne organizacije DIS, saj skoraj vse redno organizirajo občne zbornice, na katerih članom poročajo o delu in finančnih vprašanjih. Na zbiorih imajo tudi kulturne prireditve. Člani odborov KO DIS obiskujejo starejše osamele, bolne in invalidne člane, zbirajo članarino in prispevke za Vestnik, skrbijo za udeležbo na osrednjih prireditvah in sejah, ki jih organizira DIS v republiškem merilu.

Nekatere Krajevne in Območne organizacije DIS so se dobro odzvale na predlog, da bi v članstvo DIS vključili potomce in svoje izgnancev in beguncev.

Sodelovanje med organi DIS in krajevnimi ter območnimi organizacijami je zelo dobro, kar kaže tudi vse več informacij iz KO DIS v Vestnikih DIS in tudi udeležba vodstva in članov organov DIS na občnih zbiorih in prireditvah, ki jih pripravljajo KO DIS. V teh neposrednih stikih poteka medsebojno informiranje ne le vodstev, ampak tudi članov DIS, ki se

Delegati na Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 30. junija 2009 (Foto: J. Čurin)

teh zborov polnoštevilno udeležujejo. To vpliva na veliko povezanost članstva DIS in k uspešnosti vseh programov in akcij, ki se jih loteva naše društvo.

Za usklajevanje dejavnosti vseh organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 smo organizirali tudi območna posvetovanja s predsedniki, tajniki in blagajniki KO DIS po območjih.

Na posvetih smo obravnavali naslednja vprašanja:

- Uresničevanje programa skupnih aktivnosti organizacij DIS
- Finančno-materialno poslovanje Krajevnih in Območnih organizacij DIS in financiranje skupnih aktivnosti DIS.

Posvet je bil **25. oktobra 2005 v Ljubljani** za KO DIS ljubljanskega in dolenskega območja, **21. novembra 2005 v Gornji Radgoni**, **26. januarja 2006 v Krškem**, **25. aprila 2006 na Bledu**, **1. marca 2006 na Koroškem**.

SPOMINSKE PRIREDITVE DIS

Osrednja prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev in 15. obletnici delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

V sredo **7. junija 2006** je bila v Ljubljani, v parku Mostec, osrednja prireditev, ki so jo organizirali Izvršni odbor DIS in Krajevne organizacije ljubljanskega območja. Slavnostna govornica je bila predsednica DIS Ilica Žnidaršič, ki je podrobno predstavila 15-letno delo Društva izgnancev Slovenije in izgon Slovencev pred 65 leti. Nato je govoril predsednik RS dr. Janez Drnovšek ter za njim številni gostje. Prireditev je spremljal bogat kulturni program, ki mu je sledilo prijetno druženje udeležencev.

Srečanje gorenjskih izgnancev in beguncev

Krajevne organizacije DIS gorenjskega območja so **30. junija 2006** organizirale prireditev za člane vseh osmih Krajevnih organizacij DIS. Na prireditvi je prišlo veliko več članov DIS, kot so pričakovali. Namenjena je bila obeleževanju 65. obletnice izгона Slovencev in predstavitvi II. knjige Spominov in pričevanj.

Prireditve v Brestanici

Osrednja prireditev ob 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva in ob dnevu izgnancev **9. junija 2007** je bila na dvorišču zbirnega taborišča – bivših grajskih hlevov in konjušnic. Prireditve se je udeležilo okrog 6000 izgnancev, prisilnih delavcev, beguncev in drugih žrtev vojne nasilja ter svojcev. Poleg domačih gostov – ministra za obrambo Karla Erjavca, ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka, vodje poslanske skupine DeSUS mag. Franca Žnidaršiča, predsednika organizacije OZN za Slovenijo dr. Bojka Bučarja, županov občin, so se prireditve udeležili tudi veleposlaniki in konzuli Francije, Poljske, Nemčije in Češke ter prijatelji iz sorodnih društev iz Nemčije, Češke, Avstrije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine. Prireditve so se udeležili tudi 3 dijaki in profesorji iz gimnazije Rudolstadt, kjer so pisali in opravljali maturo na temo »Prisilni delavci v Rudolstadt med drugo svetovno vojno«.

Prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev z ozemlja, ki so ga okupirali Madžari

KO DIS Petišovci, Pince-Marof, Benica je **23. junija 2007** organizirala večjo prireditev ob **65. obletnici izгона Slovencev z ozemlja, ki so ga okupirali Madžari**. Na prireditvi je bilo poleg predsednika KO DIS Petišovci Alojza Voščuna tudi več drugih govornikov, med njimi predsednica DIS, župana občine Lendava in madžarske občine Sárvár. Po bogatem kulturnem programu je sledilo odkritje spominske sobe in velike plošče na kulturnem domu v vasi Pince-Marof.

Območne prireditve ob dnevu izgnancev v letu 2008

V petek, **9. maja 2008** je KO DIS Jesenice organizirala na Planini pod Golico zborovanje članov 8 KO DIS gorenjskega območja, povabljeni pa so bili tudi drugi. Slavnostni govornik je bil mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS. Prireditve se je udeležil tudi podpredsednik DZ dr. Vasja Klavara. Zbrane sta pozdravila tudi župan občine Jesenice Tomaž Mencinger in predsednica DIS.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 in Krajevne organizacije mariborskega območja so v četrtek, **5. junija 2008**, organizirali območno prireditev ob dnevu izgnancev. Slavnostni govornik je bil Davorin Zdovc, član IO DIS.

Pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 so KO DIS ljubljanskega območja organizirale prireditve na sam dan izgnancev, v soboto, **7. junija 2008**, v parku Mostec v Ljubljani.

Prvi evropski kongres izgnancev in beguncev

Društvo izgnancev Slovenije je dalo pobudo in organiziralo prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki je bil v Ljubljani, **6. junija 2009**. Na kongresu so bile poleg slovenskih izgnancev in beguncev tudi delegacije sorodnih društev iz 11 držav.

Prizadevanja za uveljavitev odškodnin za gmotno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno

Medresorski komisiji Vlade Republike Slovenije za obravnavo vprašanj vojne škode smo ponovno posredovali vse podatke o vojni škodi s predlogi in stališči do tega vprašanja. Na množičnih zborovanjih smo slovensko javnost v prisotnosti predsednika parlamenta, predsednika RS in državnih organov opozarjali na nerešena vprašanja odškodnin za odvzeto premično in uničeno nepremično premoženje. O teh zahtevah DIS so poročali tudi televizije, radio, lokalne televizije in lokalne radijske postaje.

Ko je bil v Sloveniji nemški zunanji minister Frank-Walter Steininger, smo napisali slovenskemu zunanjemu ministru pismo z vprašanjem, ali so se slovenski vladni predstavniki z njim pogovarjali tudi o vojni odškodnini, ki nam jo je Nemčija dolžna.

Zadovoljni smo s pobudami, ki sta jih o vprašanih nerešene vojne odškodnine za gmotno škodo v Državnem zboru postavljala poslanec izgnanec mag. Franc Žnidaršič in poslanec Matjaž Han.

Za Ministrstvo za pravosodje smo izdelali elaborat o mirovnih in reparacijskih konferencah po drugi svetovni vojni in o tem, kaj je bilo nekdanji državi priznано v zvezi z vojnimi odškodninami in koliko odškodnin so naslednice agresorskih držav poravnale.

15. julija 2008 je bil pri ministru za pravosodje sestanek o vsebini predloga zakona o gmotni škodi. Na tem sestanku smo posredovali stališče DIS glede tega zakona, ki je bil glede rokov izplačil ugoden, z zneskom odškodnin za 100 din le 2,609 evra pa se nismo strinjali.

Ministrstvu za pravosodje smo 28. julija 2008 posredovali tudi precej podatkov o premoženju nemških in avstrijskih državljanov, ki je bilo leta 1945 puščeno v Sloveniji na račun vojne škode. S tem premoženjem bi Vlada RS morala poravnati vsaj del vojne škode svojim državljanom.

O stališčih DIS glede predloga zakona o gmotni škodi so bili v letu 2008 seznanjeni tudi ministri za delo, družino in socialne zadeve, za javno upravo in za zunanje zadeve.

Pomembno je, da smo v DIS zbrali podatke o tem, kje se hranijo popisnice o prijavljeni vojni škodi v letih 1945–1946.

Upamo, da bo nova vlada RS pripravila nov predlog zakona o poravnavi gmotne

Delegati na Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 30. junija 2009 (Foto: J. Čurin)

škode, ki bo pravičnejše določila višino odškodnin za izgubo našega premoženja.

Pohodi ob nemško-italijanski in nemško-NDH okupacijski meji in pohodi po vaseh izgnanih Kozjancev

Tudi v minulem štiriletnem obdobju so Krajevne organizacije DIS pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 organizirale pohode ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murne do Telč (konec aprila 2006, 2007, 2008 in 2009), od Telč do Bučke (julij 2005, 2006, 2007 in 2008) in ob nemško-NDH okupacijski meji (junij 2008 in junij 2009). Pohod po vaseh izgnanih Kozjancev je bil prvič organiziran septembra 2007 in nato še septembra 2008.

Razstave o izgonu Slovencev

8. decembra 2005 je bila odprta razstava o izgonu Slovencev v letih 1941–1945 v Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani. Razstavo je odprl predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek. Otvoritve so se udeležili tudi predstavniki vlade, predstavniki 85 Krajevnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in številni drugi udeleženci, tudi mladina. To razstavo smo uredili tako, da je prenosna. Razstava obsega 21 panojev, postavljenih v 7 trikotnikov, in prikazuje zlasti izgon slovenskih otrok, izgnanska taborišča in prisilno delo Slovencev, izgnanih v tretji rajh.

To razstavo smo 19. marca 2008 odprli tudi v Slovenskem domu v Zagrebu in 13. maja 2008 v prostorih Koroškega pokrajinskega muzeja v Slovenj Gradcu.

Od 4. junija do 8. junija 2009 pa je bila razstava odprta v Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani, da so si jo lahko ogledali tudi udeleženci prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev.

Popis spominskih obeležij in odkritje spomenikov in spominskih plošč

V letih 2005 do 2008 smo popisali vsa spominska obeležja, spominske plošče, spomenike in pomnike, vezane na izgnanstvo Slovencev v letih 1941–1945, in jih fotografirali in izdali v posebni brošuri. Pri sliki vsakega spominskega obeležja je objavljeno tudi besedilo, ki je vklesano na spomeniku.

V letu 2006 pa smo sodelovali pri odkritju:

- spomenika izgnancem, beguncem in drugim žrtvam vojnega nasilja v Trbovljah 2. junija 2006
- spomenika ob nemško-italijanski okupacijski meji na Bučki 15. julija 2006,
- spominske plošče umrlim v Veliki Dolini 10. junija 2006 in v Podkraju v občini Hrastnik 2. julija 2005,
- plošč na ostankih mejnih opazovalnic ob nemško-italijanski okupacijski meji na Telčah 30. aprila 2006, na Slemenu pri Bučki 16. 7. 2005, na nemško-NDH okupacijski meji 20. junija 2008.

Založniška dejavnost DIS

V minulih štirih letih je izšlo kar precej tiskanih publikacij DIS. Naj nekatere naštejemo:

- **II. knjiga Spominov in pričevanj** je izšla junija 2006. V njej je svoje življenje v izgonu in na prisilnem delu opisalo 193 oseb, objavljenih je več kot 100 fotografij in 40 pesmi, nastalih v izgnanstvu. V knjigi je opisan tudi povratak Slovencev iz nemških taborišč, ki so ga leta 1945 po kapitulaciji Nemčije organizirali zavezniki, ter življenje v repatriacijskih bazah; knjiga obsega 512 strani;
- **brošura** v slovenskem in nemškem jeziku: **Muzej slovenskih izgnancev v Brestanici**. Opisuje priprave Hitlerjeve Nemčije na izgon Slovencev in dejansko izvedbo izгона v letih 1941–1945;
- **brošura: Pomniki našega trpljenja v letih 1941–1945 in v spomin umrlim v izgnanstvu** zajema fotografije vseh spomenikov in spominskih plošč, postavljenih v zvezi z izgnanstvom in Slovincem, umrlim v času deportacij in v taboriščih;
- **brošura: Predpisi o delovanju Društva izgnancev Slovenije in zakoni, ki zagotavljajo status in pravice žrtvam vojnega nasilja**. V tej brošuri so poleg pravnih aktov društva navedeni tudi slovenski, nemški in avstrijski zakoni, po katerih so izgnanci, begunci, prisilni delavci in druge žrtve vojnega nasilja uveljavili pravice;
- **brošura: Največje zbirno taborišče za izgon Slovencev leta 1941 – hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg v Brestanici** (2007);
- **zloženka: Slovenski izgnanci 1941–1945**. Pripravili smo jo v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku in je namenjena učencem in dijakom srednjih šol v okviru učnih ur o okupaciji in razkosanju Slovenije ter izgonu Slovencev v letih 1941–1945.

Krajevne organizacije DIS so izdale 3 brošure, in sicer:

- **brošura: Spet doma** opisuje izgon Slovencev iz vasi Dole pri Litiji in trpljenje krajanov v krajih deportacij in begunstvu. Brošura je izšla ob 60. obletnici vrnitve na domove;
- **brošura: Drava joče** opisuje izgon Slovencev iz Mežiške doline in oblike nasilja nad Slovenci med drugo svetovno vojno;
- **zloženka: O izgonu krajanov iz Celja**, ki jo je izdala KO DIS Celje;
- **zloženka: Opazovalnice ob nemško-italijanski okupacijski meji**. Opisuje ostanke razglednih stolpov, ki so jih nemški in italijanski okupatorji postavili ob meji na ogromne kamnite podstavke 23 metrov v višino. Napravili smo fotografije o 18 ohranjenih podstavkih teh opazovalnic in na dveh pritrdili spominske plošče.
- Za potrebe udeležencev kongresa v slovenskem in nemškem jeziku je izšla na 96 straneh brošura **O izgonu**

Pokrovitelj in prvi govornik na kongresu je bil predsednik RS dr. Danilo Türk, na kongres pa je prišel tudi bivši predsednik države Milan Kučan.

Slovencev, organiziranosti slovenskih izgnancev, beguncev in prisilnih delavcev ter prizadevanjih za uveljavitev statusa in pravic do vojne odškodnine.

- Vsi udeleženci kongresa so dobili brošuro na 140 straneh z vsemi Referati kongresnih delegacij. Za potrebe tujih delegacij na kongresu je ta brošura izšla tudi v angleškem jeziku.

Informativna dejavnost in sodelovanje s tiskom, radiom in televizijo

Čeprav žal nimamo posebnega organa za stike z javnostmi in za redno sodelovanje s sredstvi javnega obveščanja, je bilo o našem delu kar nekaj pomembnih oddaj in informacij v tisku in RTV.

Na radiu je bila polurna oddaja o izgonu Slovencev v okviru oddaje **Sledi časa** januarja 2006, enourna oddaja na Valu 202, polurna oddaja Pogovor z izgnanci 25. junija 2006. Več oddaj je bilo tudi v letu 2007 in 2008 ter o pripravah na kongres v maju 2009. Odmevna je bila oddaja **Tarča**, TV Slovenija, v kateri je bil govor o vojnih odšodninah, in pogovor s predsednico DIS v TV oddaji Preverjeno 31. marca 2008.

Izobraževalna redakcija Televizije Slovenije je v januarju 2009 vključila izgon Slovencev v oddajo o gradovih in v maju 2009 so bile tri oddaje v okviru izobraževalne redakcije TV o izgonu Slovencev in dejavnosti DIS na prvem programu TV.

Pomembne so bile informacije v Delu in Dnevniku o vojni škodi, ki so ustavile negativno kampanjo proti predlogu zakona o gmotni škodi. O kongresu pa so

bile objavljene tudi daljše informacije v časopisih Le Monde, Dnevniku in Slobodni misli.

Gradiva in fotografije iz izgnanstva in begunstva

V okviru ohranjanja zgodovinskega spomina in urejanja arhiva o genocidni politiki in oblikah nasilja nad Slovenci v drugi svetovni vojni smo v Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 nadaljevali z zbiranjem spominov in pričevanj, slik in predmetov iz izgnanstva in uredili tudi pomemben arhiv iz tega obdobja.

Zbrali smo okrog 500 fotografij in drugih predmetov iz časa bivanja v izgnanskih taboriščih, gradivo o izgonu Slovencev iz avstrijske Koroške leta 1942-1945, imenski seznam slovenskih izgnancev, prisilnih delavcev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja, ki so včlanjeni v Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945. V dokumentacijskem centru DIS hranimo več kot 200 zvočnih filmskih kaset o vseh pomembnejših aktivnostih DIS v minulih osemnajstih letih in veliko število fotografij. Uspelo nam je del fotografske zbirke urediti po krajih in letih nastanka dogodka. DIS je financiral tudi dokumentarni film z vsebino kongresa in razpravo na okrogli mizi po kongresu.

Skrb za ohranjanje največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev leta 1941

V jeseni leta 2005 in v letih 2006, 2007, 2008 smo skladno z možnostmi nadaljevali obnovo zbirnega taborišča v Brestanici. Opravljena so bila naslednja dela:

urejeni prostori 1., 2. in 3. pritličnega dela taborišča, izdelana in montirana vhodna vrata v prostoru 3 in vzhodna vrata, okna in strop v sanitarijah. Urejene so bile sanitarije, odvod vode v ponikalnice – zbirni jašek, preko nasada do gozda v dolžini 120 metrov.

Mednarodna dejavnost DIS

V maju 2006 smo prvič organizirali strokovno ekskurzijo v dokumentacijski center in arhive v nemškem mestu Bad Arolsen, kjer hranijo več kot 45 milijonov kartotek o žrtvah druge svetovne vojne.

Sodelovali smo na prireditvi ob 60. obletnici vrnitve koroških Slovencev iz izgnanstva, ki jo je organizirala Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu 30. aprila 2006.

V letu 2006 smo sodelovali s komisijo Evropske unije pri zagotavljanju sredstev za ohranitev in obeleževanje glavnih krajev in arhivov, povezanih z deportacijami.

V marcu 2007 je DIS ostro reagiral na zahteve Unije Istranov v Trstu in ker so Slovenijo našli med agresorskimi državami, češ da je »izvajala etnično čiščenje nad Italijani«. O njihovi resoluciji, poslani Evropski uniji, smo obvestili vse državne organe Republike Slovenije, slovenske poslane v EU in javnost.

odgovornost in prihodnost v Berlin prošnjo za sofinanciranje oskrbovalnih programov za osamele, bolne in invalidne žrtve fašizma in nacizma, vendar nismo uspeli dobiti sredstev, da bi pomagali KO DIS pri tej dejavnosti.

Delegacija Spominskega muzeja holokavsta iz Washingtona se je 11. junija 2008 mudila na sedežu DIS in dogovorjeno je bilo, da bodo v živo posneli pričevanja 27 izgnancev, starejših od 80 let.

Komisija za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS vzdržuje stike z župani nemških mest in daje pobude za obnavljanje in vzdrževanje grobov slovenskih izgnancev. V ta namen organizira tudi ekskurzije.

Vsa leta sodelujemo z Zvezo slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške inodelili smo predsedniku Jožetu Partlu najvišje priznanje, »zaslužni član DIS«.

V prvih mesecih leta 2009 so potekale intenzivne priprave za izvedbo prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma, ki smo ga v organizaciji Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 izvedli 6. junija 2009 v Ljubljani.

Pokrovitelj kongresa je bil predsednik RS dr. Danilo Türk, ki je imel na kongresu tudi pozdravni govor.

Na kongresu so imele referate delegacije sorodnih društev in organizacij iz

Vera Adamič Papež iz Bosne in Hercegovine

Na kongresu je sodelovala tudi Vera Adamič Papež in med drugim dejala: »Sem potomka družine Adamič iz Ivanjega Grada na Komenskem krasu, ki se je morala po 1. svetovni vojni zaradi fašističnega nasilja izseliti iz svojega domačega kraja v Bosno. Tam sem se rodila leta 1936 v Banjaluki.

Z italijansko vojaško zasedbo Julijske krajine ter z rapalsko pogodbo, ki sta jo Kraljevina Italija ter Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev podpisali leta 1920, se je začelo za primorske Slovence težko življenje. Italija je sprejela program popolnega uničenja identitete slovenske narodne manjšine, ki je živela v tej državi. Akcija fašistov se je začela 4. avgusta 1919, ko so Italijani požgali slovenski Delavski dom v Trstu, že prej, 13. julija, pa slovenski

Narodni dom v tem mestu. Uničevali so vse, kar je bilo slovensko.

V letu 2007 smo razposlali pisma v Francijo, Poljsko, Češko, Slovaško, Ukrajino, Belorusijo, Rusijo, Avstrijo, Bosno in Hercegovino s pobudo za sodelovanje pri pripravi kongresa. Delegacija DIS je imela neposredne pogovore s francosko in češko veleposlanico v Ljubljani o ustanovitvi Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma.

V nemškem mestu Arenstadt je bil na pobudo DIS 21. maja 2007 postavljen spomenik umrlim slovenskim izgnancem. Navezali smo stike z županom nemškega mesta Templin in zaprosili za podatke o Slovencih, umrlih v tem mestu v letih 1941-1944, in jih tudi dobili.

Dne 19. septembra 2007 smo sprejeli skupino nemških in avstrijskih zgodovinarjev, ki proučujejo raznarodovalno in genocidno politiko okupatorjev Slovenije med drugo svetovno vojno. Ogledali so si tudi Muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg.

17. novembra 2007 smo v Pragi podpisali deklaracijo in pogodbo o sodelovanju s Češkim društvom izgnanih ob češko-nemški okupacijski meji leta 1938. Na konferenci v Pragi je bil sprejet predlog DIS za organizacijo prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945.

Delegacija DIS se je 23. septembra 2007 v Radišah udeležila prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev iz avstrijske Koroške.

V januarju 2008 smo poslali kuratoriju sklada nemškega zakona Spomin,

naslednjih evropskih držav: Slovenije, Avstrije, Bosne in Hercegovine, Češke, Francije, Hrvaške, Poljske, Rusije, Slovaške, Srbije in Ukrajine. Kot gost se je udeležila kongresa tudi nemška delegacija iz mesta Rudolstadt in župan tega mesta se je v referatu opravičil Slovincem za nasilje, ki ga je nad našim narodom izvajala Hitlerjeva Nemčija.

Na kongresu je bilo sprejetih vseh osem predlogov Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, ki so objavljeni v brošuri kongresnih dokumentov, ki so jo prejeli vsi udeleženci kongresa.

Zaključek

Kot sestavni del poročila naj se delegati KO DIS seznaniijo tudi z vsebino brošure o DIS, ki je izšla tik pred prvim evropskim kongresom, in s kongresnim referatom DIS, ki so ga prejeli v brošuri vsi udeleženci kongresa.

Zato vsega, kar smo delali, v tem poročilu nismo ponavljali.

Zahvaljujem se vsem predsednikom, predsednicam, odborom in članstvu DIS za sodelovanje in skupne napore, da organizacije DIS na vseh ravneh tako uspešno delujejo in da smo zato prepoznavni del slovenske civilne družbe.

*Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica*

Kongresa sta se udeležila tudi prvi predsednik predsedstva RS Janez Stanovnik in prvi predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar (6. 6. 2009)

IZ RAZPRAVE NA SKUPŠČINI DIS

30. JUNIJA 2009

Jože Partl, predsednik Zveze slovenskih izseljen-
cev iz avstrijske Koroške. Foto: J. Čurin.

Jože Partl, predsednik Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške, je govoril o izgonu Slovencev iz avstrijske Koroške in trpljenju po povratku iz taborišč, ko se niso mogli vrniti na svoje domove.

Povedal je, da Slovenci v Avstriji še sedaj doživljajo ponižanja in krčenje pravic. pohvalno se je izrazil o prvem evropskem kongresu, ki ga je organiziralo Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 v Ljubljani 6. junija.

Kongresa se je udeležilo tudi 50 slovenskih izgnancev iz avstrijske Koroške. Zahvalil se je za spominsko listino o kongresu.

Zdenka Kaplan, članica IO DIS: Imam predlog, da danes sklenemo, da se ustanovi tudi Komisija za mednarodno dejavnost pri IO DIS in da se to vpiše tudi v Statut društva, kjer so navedene druge komisije. Doslej je del mednarodne dejavnosti obravnavala Komisija za stike s kraji izgnanstva, sedaj pa dobiva po kongresu mednarodna dejavnost širši obseg. Na kongresu smo lahko slišali, kako so enako usodo kot mi doživljali tudi drugi evropski narodi, vendar pa povsod za žrtve fašizma in nacizma ni bilo poskrbljeno. Zato pozivam k solidarnosti in skupnim prizadevanjem za dosego poravnave gmotne škode.

Janez Blas, član Nadzornega odbora Skupščine DIS: Sem izganec iz družine, kjer nas je bilo 10 otrok in sem doživljal trpljenje kot veliko izgnanih otrok. Zelo sem bil vesel, da sem doživel prvi evropski kongres izgnancev in beguncev. Bil sem resnično ganjen in ponosen, da je kongres tako lepo potekal in da smo slišali predstavnike iz evropskih društev, ki so govorili v svojem jeziku, vsi udeleženci pa smo pri vходу v kongresno dvorano dobili brošuro s prevodi vseh referatov. Udeležba je bila tudi kar velika, čeprav so bili na galeriji še tudi prazni sedeži, kar je škoda.

Rad pa bi rekel še naslednje:

Po kongresu sem prebiral časopise in menim, da so premalo pisali o kongresu. Tudi na televizijskih programih so bile skope informacije. Nerazumljivo pa je, da Izvršni odbor DIS ni poskrbel, da bi bilo javno objavljeno, koliko in katera odlikovanja so delegacije Poljske, Ukrajine, Rusije in Francije na kongresu podelile predsednici DIS Ivici Žnidaršič. Nekaj sem sam o tem napisal za Vestnik DIS in upam, da bo objavljeno.

Anica Žabkar, delegatka z Rake: Tudi jaz sem se z vsem zanimanjem pripravljala na prvi evropski kongres, ki smo ga dočakali 6. junija 2009 v Ljubljani, kakor

tudi izgnanci in begunci z Rake in okoliških vasi. Bila je velika želja po tem dogodku, saj smo imeli izgnanci in begunci priložnost, da smo se srečali z našimi iz drugih evropskih držav. Vsa pohvala in zahvala naši predsednici Ivici Žnidaršič, da je vse te napore zmogla in nam omogočila ta zgodovinski dan, ki bo ostal zapisan v zgodovini. Veliko truda, znanja, sposobnosti, zdravja je bilo vloženo v ta prvi evropski kongres, ki se je zgodil v naši domovini. Predsednica DIS nas je s svojim odličnim govorom opozorila na dogodke v času druge svetovne vojne in trpljenje slovenskega naroda po raznih nemških taboriščih in pa tudi na pravice, ki smo jih že dosegli, in tudi na to, da je čas, da bi z drugimi izgnanci in begunci iz drugih evropskih držav dosegli tudi odškodnino za gmotno škodo. Dvorana, polna izgnancev in beguncev, nas je ob slovesu združila, kot da smo ena družina, marsikomu je solza orosila oko. Vsak v svojem srcu nosi svojo bolečino izgnanstva, kajti spomini in čustva živijo z nami. Ta trenutek je dal tudi priložnost, da smo se spomnili tudi vseh naših dragih rajnih izgnancev in beguncev, ki jih ni več med nami.

Anka Tomiňsek, članica IO DIS: Res smo nezadovoljni, da so sredstva javnega obveščanja tako malo pisala o kongresu. To je res tudi krivda nas članov IO DIS, ki se v zvezi s kongresom nismo dovolj angažirali. Premalo je bilo tudi v lokalnih časopisih.

Predlagam, da da Skupščina DIS vse priznanje predsednici DIS in odboru, ki so pravili vse priprave in uspešno realizirali kongres.

Alojz Kramar, delegat KO DIS Zagreb: Zahvaljujem se KO DIS za pomoč pri izletih in IO DIS za stalno podporo Krajevni organizaciji DIS Zagreb. V tem mandatu smo z vsebinsko podporo ustanovili KO DIS Zagreb in pri tem nam je pomagala tudi KO DIS Čatež ob Savi. Čestitam predsednici DIS in drugim za odlično izpeljani prvi evropski kongres izgnancev in beguncev.

Marijan Špegelj: Prihajam iz Koroške - Dravske doline, kjer KO pokriva občine Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica. Naj omenim, da je naše področje s slabo prometno povezavo zelo odmaknjeno od večjih središč, tako vozim do Ljubljane dve uri in pol, in to 135 km, kar tudi pomeni, da naši člani za morebitno zdravljenje porabijo več stroškov in časa. Moj prispevek k današnji razpravi želim podati k programski usmeritvi delovanja DIS za obdobje 2009–2013, predvsem v delu za uveljavitev odškodnin za gmotno škodo, ki smo jo utrpeli izgnanci, begunci in drugi med drugo svetovno vojno.

V naši KO smo na lanskem občnem zboru sprejeli sklep in podpisali peticijo, da država Slovenija čim prej z zakonom reši poplačilo gmotne škode. Sklep s peticijo in obrazloženim spremnim dopisom smo poslali na 14 naslovov državnih organov, vsem političnim strankam, a žal odgovora z vseh naslovov nismo prejeli. Ker je bilo lansko leto volilno leto, so vsi zatrjevali, da to problematiko poznajo na podlagi razgovorov in dopisov predsednice DIS in so načeloma vsi podpirali dano problematiko. Na tem mestu bi rad izpostavil odgovor kabineta predsednika države, v katerem je bil napisan citat iz njegovega govora z dne 27. aprila 2008 v Begunjah, in sicer (prepis citata): »Povojna ureditev

pa žal ni zagotovila povrnitve materialne škode številnim izgnancem, beguncem iz Slovenije, ki so bili žrtve nacizma. Prav bi bilo, da vlada Republike Slovenije nadaljuje s prizadevanji ter uredi to vprašanje tako, kot so to storile druge zahodne države.« Na 1. evropskem kongresu izgnancev in beguncev dne 6. junija 2009 v Ljubljani pa je predsednik RS dejal le: »Vaše današnje sporočilo namenjate tudi državam, ki do danes niso v celoti poravnale vojne škode.« Naši člani, ki so temu kongresu prisostvovali, so bili zelo začudeni, da predsednik države ni rekel kaj več o tem. Obstoječa oblast bo prej poravnala škodo tako imenovanim izbrisanim iz leta 1991, ki niso utrpeli materialne škode in jim tudi nihče ni uničil premoženja. Nam izgnancem, beguncem, ki smo se leta 1945 vrnili na oropane, uničene in porušene domove, pa država ne more poravnati te dejansko nastale premoženjske škode. Predlagam, da na današnji Skupščini vsi delegati podpisemo peticijo za poravnavo gmotne škode in jo pošljemo Vladi RS in Državnemu zboru. Naj še dodam, da se v celoti strinjam s programsko usmeritvijo DIS za obdobje 2009–2013. Na koncu naj v imenu naše KO izrečem vso pohvalo DIS za opravljeno delo, posebno pa to velja za predsednico **Ivico Žnidaršič**, saj se njen trudi zrcali tudi v lepo izpeljanem 1. evropskem kongresu izgnancev in beguncev v Ljubljani.

Albin Pražnikar, član IO DIS: Menim, da je prav, da boste delegati danes razpravljali in sprejeli finančno ovrednoten program Skupščine DIS in njenih organov za leto 2010. Tako boste lahko za občne zборе KO DIS, ki jih boste imeli v začetku prihodnjega leta, lahko usklajevali dejavnosti in skupne naloge. Izvršni odbor DIS je na predlog predsednice DIS sprejel sklep, da ostaneta članarina in prispevek za Vestnik DIS v letu 2010 nespremenjena. Čeprav so te obveznosti članstva DIS res simbolične, jih vseeno ne povečujemo.

Anton Naroglav, predsednik verifikacijske komisije: Sporočam, da je verifikacijska komisija pregledala vsa pooblastila delegatov in članov organov DIS. Na Skupščini DIS je od 85 delegatov KO DIS navzočih 78, od 22 članov IO DIS jih je navzočih 21, vsi člani NO Skupščine DIS in od 5 članov Častnega razsodišča so prisotni 4. Kot vidite, je zelo velika udeležba vseh, ki imajo pooblastila za sodelovanje na Skupščini DIS, zato se lahko sklepa o vseh zadevah.

Hilda Marc, delegatka KO DIS Ljubljana Moste-Polje in predsednica kandidacijske komisije. Izvršni odbor DIS je imenoval

kandidacijsko komisijo za pripravo predloga za sestav organov Skupščine DIS za obdobje 2009–2013. V komisijo smo bili imenovani Hilda Marc iz KO DIS Ljubljana Moste-Polje, Marija Škofic iz KO DIS Kranj in Alojz Slavko Kovačič iz KO DIS Grosuplje. Komisija se je sestala na 3 sejah in pri sestavi predlogov upoštevala dosedanje aktivnost članov organov Skupščine DIS in njihovo pripravljenost za nadaljnje sodelovanje, zastopnost tistih, ki so bili izgnani v nemška taborišča, v kraje nekdanje Jugoslavije, begunce in svojce ter regijsko zastopnost. Ker so bile liste odprte, smo pripravili več predlogov, kot se jih voli. Na kandidadni listi je 21 moških in 14 žensk, med njimi je 9 kandidatov, ki še niso bili doslej v organih Skupščine DIS.

Pripravili smo vam imenski predlog kandidatov.

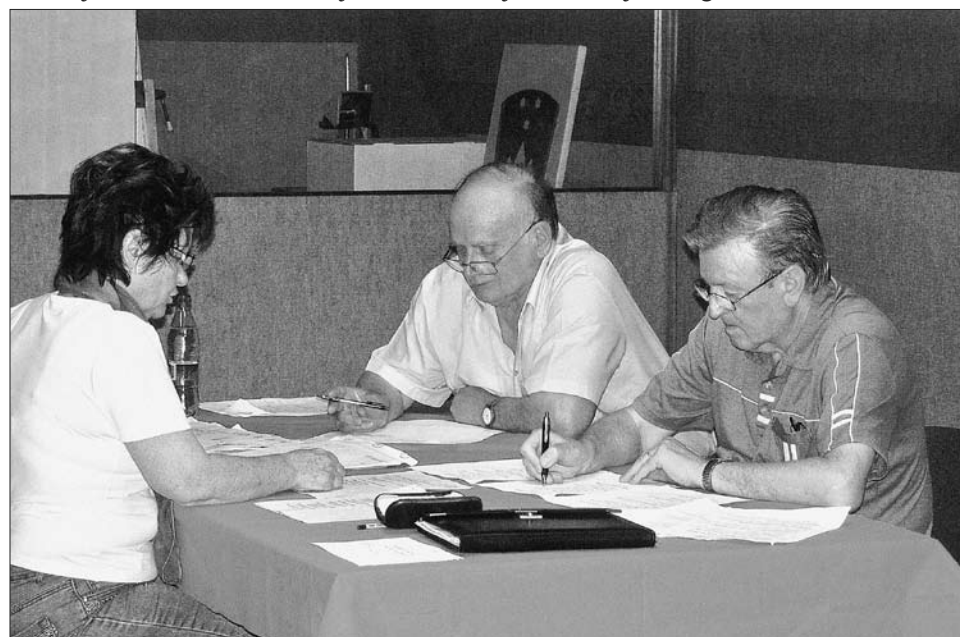
Slava Biček, delegatka z Jesenic in predsednica komisije za sklepe: Komisija za sklepe, ki ste jo izvolili v sestavi Slava Biček, Majda Cvetanovski in Alojz Slavko Kovačič, je na osnovi predloženega poročila in programa dela Skupščine DIS ter predlogov delegatov KO DIS oblikovala predloge, ki vam jih posredujemo v obravnavo in sklepanje. (Predlagani sklepi so v celoti objavljeni v tem Vestniku DIS.)

Marjeta Pešec, delegatka iz Zagorja in predsednica volilne komisije: Danes bomo na tej skupščini volili predsednika ali predsednico, dva podpredsednika, 18 članov Izvršnega odbora DIS, 3 člane Nadzornega odbora in 5 članov Častnega razsodišča Skupščine DIS. Volitve so tajne. Na glasovnicah je označeno, koliko oseb se voli. Po koncu volitev bo volilna komisija pregledala vse glasovnice in razglasila sestav organov Skupščine DIS za naslednji mandat.

Po tajnih volitvah je Marjeta Pešec razglasila izide volitev in imensko navedla vse novo izvoljene organe Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2009 do 2013.

Anka Tomiňsek je na koncu Skupščine DIS prebrala sporočilo za javnost o poteku Skupščine DIS in izvolitvi vodstva DIS.

Ivica Žnidaršič se je zahvalila vsem dosedanjim članom organov Skupščine DIS in izrazila zadovoljstvo, da bodo še naprej sodelovali pri dejavnosti društva. Zahvalila se je Krajevnim in Območnim organizacijam DIS za dobro delo in vse večjo skrb za pomoč osamelim, ostarelim, invalidnim in bolnim članom ter usklajeno delovanje in medsebojno informiranje na vseh področjih delovanja našega društva.

Volilno komisijo na Skupščini DIS 30. 6. 2009 so sestavljali Marjeta Pešec, Alojz Habinc in Drago Mastinšek. Foto: J. Čurin.

PRVI SESTANEK NADZORNEGA ODBORA IN ČASTNEGA RAZSODIŠČA

Takoj po Skupščini DIS je bil sestanek članov Nadzornega odbora Skupščine DIS, ki so za predsednico NO imenovali Miro Zalar, ter sestanek članov Častnega razsodišča, ki so za predsednika imenovali Jožeta Križančiča.

SKLEPI PROGRAMSKO-VOLILNE SKUPŠČINE DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945, 30. JUNIJA 2009

1. Delegati Krajevnih in Območnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS), zbrani na redni letni skupščini DIS 30. junija 2009, so **sprejeli poročilo in informacijo** predsednice DIS o dejavnosti Skupščine DIS za obdobje junij 2005–junij 2009.
2. Delegati so razpravljali o **finančno** ovrednotenem predlogu programa Skupščine DIS za leto 2010 in ga sprejeli.
3. Delegati so sprejeli tudi **programske usmeritve** od leta 2009–2013 in naložili Izvršnemu odboru DIS, da jih za vsako leto posebej opredeli, kot je to že storjeno za leto 2010.
4. Delegati so sprejeli sklep, da se nadaljuje skrb za nadaljnjo **obnovo grajskih hlevov** in pridobivanje donatorjev ter po možnosti v letu 2010 uredijo še prostora 3 in 4 v pritličnem delu taborišča in konjušnica.
5. Delegati so posebej naglasili potrebo, da se z vsemi sredstvi dosežejo uzakonjene pravice do **povrnitve gmotne škode**, povzročene med drugo svetovno vojno, in vpliva na učinkovito delo Medresorske komisije Vlade RS za obravnavanje vprašanj vojne škode.

IO DIS naj ugotovi, ali je **novi minister za pravosodje seznanjen** z vsemi gradivi, ki jih je DIS posredoval Ministrstvu za pravosodje in Medresorski komisiji Vlade RS za hitrejšo pripravo zakona o gmotni škodi. Ponovno je treba opozoriti Vlado RS, da se predolgo zavlačuje sprejetje tega zakona.

6. Delegati priporočajo, da bi se vse Krajevne organizacije DIS, ki imajo člane DIS iz več občin, **povezale v Območne organizacije DIS**. To je že jasno napisano v pravilih Krajevnih organizacij DIS, ki jih je 25. aprila 2005 sprejel Izvršni odbor DIS.
 7. Delegati so priporočili vsem krajevnim in območnim organizacijam DIS, naj se bolj zavzemajo, da se bodo **v članstvo DIS vključili tudi svojci in potomci slovenskih izgnancev**, beguncev, prisilnih delavcev in drugih žrtev vojnega nasilja, da bi se zgodovinski spomin na tragedijo genocidne politike do Slovencev med drugo svetovno vojno prenašal na mlade rodove. V letu 2010 naj IO DIS pripravi celovito analizo članstva DIS.
 8. Gojiti in poglobljati je treba **sodelovanje s kraji izgnanstva** in skrb za grobove slovenskih izgnancev v tujini ter organizirati izlet v kraje izgnanstva vsaj enkrat na leto.
 9. Podpora Krajevnim in Območnim organizacijam pri **odkrivanju spominskih obeležij** doma in na tujem. Odkrivajo naj se v imenu Društva izgnancev Slovenije, saj so izgnanci po vsej Sloveniji. **Doseči je treba ponovno postavitev spominskih plošč** na Škofovih zavodih v Šentvidu in Goričanah.
 10. **Zbirati gradivo in slikovni material** o izgnanstvu. Izdati še III. knjigo spominov in pričevanj.
 11. Organizirati in propagirati **pohode ob nemško-italijanski in nemško-NDH meji** ter pohode po vaseh izgnanih Kozjancev.
 12. Nadaljevati **mednarodne aktivnosti**, da bi **muzej izgnancev** na gradu Rajhenburg postal evropski muzej izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma.
 13. Izvršni odbor DIS naj imenuje **Komisijo za mednarodno dejavnost**, ki bo sodelovala pri oblikovanju dejavnosti Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki je bil ustanovljen na kongresu, in spremljala odgovore s kongresa na poslana pisma v Evropo in svet.
- Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 naj prevzame domicil Mednarodnega odbora, če bodo državni organi Slovenije prispevali v ta namen vsaj simbolično sredstva.
14. Izvršni odbor DIS naj **obvesti Vlado RS, poslance DZ** in pristojna ministrstva **o sklepih kongresa**.
 15. IO DIS naj **organizira seminarje za predsednike** in predsednice KO DIS ter potomce izgnancev in beguncev.
 16. Delegati so potrdili sklep Izvršnega odbora DIS, da bo članarina enaka tudi v letu 2010, in sicer 8 evrov, prispevek za Vestnik DIS pa 5 evrov. KO DIS morajo od članarine (3 evre) in prispevke za vse prejemnike Vestnika DIS (5 evrov) nakazati na DIS, ne glede na to, ali so jih od članov zbrali. KO DIS se s člani DIS lahko dogovorijo še za dodatne prispevke.
 17. Delegati so **pooblastili Izvršni odbor DIS**, da na **podlagi razprave** sklepe še dopolni in jih objavi v Vestniku DIS.
 18. Za najvišje državno priznanje so delegati predlagali predsednico DIS **Ivico Žnidaršič** in mag. **Franca Žnidaršiča**.

Sprejeto na programsko-volilni skupščini DIS, 30. 6. 2009

SPOROČILO ZA JAVNOST SKUPŠČINE DIS

Skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

30. junija 2009 je bila programsko-volilna skupščina DIS. Na tej seji je ocenila prehojeno delo za 4-letno obdobje od junija 2005 do junija 2009 ter sprejela programske usmeritve za njegovo delovanje za obdobje 2005 do 2013.

Skupščine so se udeležili delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter tudi člani Izvršnega odbora DIS, Nadzornega odbora in Častnega razsodišča DIS. Seveda pa so Skupščino DIS pozdravili vabljeni gostje.

V bogati in obširni razpravi so delegati pozitivno ocenili delovanje organizacije v preteklih 4 letih. Aktivnost društva je bila osredotočena predvsem na ohranjanje zgodovinskega spomina na obdobje, ko je nacizem in fašizem izvajal kruto nasilje nad slovenskim narodom. Ker je podobna usoda v zvezi z izgonom in begunstvom doletela mnoge druge evropske narode, ki so med drugo svetovno vojno doživeli nemško, italijansko ali drugo fašistično in nacistično okupacijo, je DIS posvetil posebno pozornost organiziranju prvega evropskega kongresa beguncev in izgnancev, ki je bil 6. junija v Ljubljani. Kongresa so se udeležila društva in delegacije iz 11 evropskih držav. Pokrovitelj kongresa je bil predsednik RS dr. Danilo Türk. Na tem kongresu so tuje delegacije dale vse priznanje DIS-u za ta nadvse uspešen projekt in mnoge med njimi dale tudi priznanje predsednici DIS za požrtvovalno delo. Delegati so ocenili kongres, da ta ne le za Slovenijo, ampak tudi za druge evropske države, kjer je trpelo na tisoče ljudi, žal ni dobil ustreznega odmeva v sredstvih javnega obveščanja. Še zlasti je pomembno sporočilo s tega kongresa, posredovano ne le predsednikom držav zavezniških sil, temveč tudi predsednicam in predsednikom vseh evropskih držav, da storijo vse, da se pojavi fašizma in nacizma, ki se ponekod razraščajo, zatrejo že v kali in na ta način prepreči trpljenje, ki ga je civilno prebivalstvo doživelo v času druge svetovne vojne. Prav tako je pomembno opozorilo, so poudarili kandidati, da bi bil že čas, da se odpravi napaka, ki je bila storjena po vojni, ko se je v zvezi s povračilom gmotne škode Evropa razdelila na vzhodne in zahodne države.

S tem v zvezi so delegati poudarili, da si bo DIS tudi v prihodnje prizadeval za sprejem zakona o gmotni škodi, saj je pristojne državne organe RS že več let »oboroževal« z vsemi potrebnimi gradivi in argumenti, torej je potrebna za ta korak le politična volja.

Skupščina je sprejela pobudo tujih delegacij, da bi domicil Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945, ki je bil ustanovljen na kongresu, prevzela Slovenija.

Omenjena aktivnost bo osrednja v prihodnjem obdobju, hkrati pa tudi skrb za osamele, bolne in invalidne člane DIS, ki so že v visoki starosti.

Za novo predsednico Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je bila ponovno soglasno izvoljena dosedanja predsednica Ivica Žnidaršič, ki so ji delegati z gromkim ploskanjem izrazili hvaležnost za njeno pogumno in požrtvovalno vodenje društva. Za podpredsednika pa sta bila izvoljena Albin Pražnikar in Janez Komljanec.

Delegati Skupščine DIS

ČLANARINA IN PRISPEVEK ZA VESTNIK DIS V LETU 2010

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je na seji 30. junija 2009 sklenil, da ostaneta članarina in prispevek za Vestnik DIS v letu 2010 enaka kot doslej, in sicer članarina DIS 8 evrov (od tega ostane KO DIS 5 evrov, 3 evre se odvede na DIS) in prispevek za Vestnik 5 evrov. Poleg tega se KO DIS s člani DIS lahko dogovorijo še za druge prispevke.

Delegati KO DIS na Skupščini DIS, ki je bila 30. junija 2009, so ta sklep z odobravanjem sprejeli.

Delegati na Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 30. junija 2009 (Foto: Š. Marjetič)

OKVIRNI PROGRAM SKUPŠČINE DIS IN NJENIH ORGANOV ZA LETO 2010

Okvirni program dela Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS) temelji na programskih usmeritvah Skupščine DIS za obdobje 2009-2013.

Največja naloga v letu 2010 bodo prizadevanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, da bi Vlada RS sprejela predlog zakona za poplačilo gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, in da bi bil ta zakon v doglednem času v Državnem zboru tudi sprejet.

V letu 2010 bo namenjena posebna skrb usklajevanju dejavnosti Krajevnih in Območnih organizacij DIS za pomoč osamelim, bolnim in invalidnim članom na domovih.

Finančni načrt DIS za leto 2010 je narejen na predpostavki, da bo del programa financiralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in da bodo doseženi prispevki od članarine DIS in za Vestnik DIS v predvidenem obsegu. Pričakujemo tudi prispevke občin za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča in donatorjev za redno dejavnost DIS.

PREDVIDENI PRIHODKI ZA DEJAVNOST DIS V LETU 2010

1. Dotacije iz proračuna (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve)	44.000 EUR
2. Dotacija vladnih organov	11.500 EUR
3. Prispevki članstva DIS od članarine	41.400 EUR
4. Prispevki članstva za Vestnik DIS	31.100 EUR
5. Prispevki za založništvo – sklad DIS	6.000 EUR
6. Donatorji – občine za nadaljnjo obnovo taborišča za izgon Slovencev v Brestanici	10.500 EUR
7. Drugi prihodki (obresti, dohodnina)	500 EUR
8. Presežek prihodkov nad odhodki po zaključnem računu	3.500 EUR
SKUPAJ PREDVIDENI PRIHODKI	148.500 EUR

Program dejavnosti DIS v letu 2010:

- društvena in organizacijska dejavnost in ohranjanje zgodovinskega spomina
- mednarodna dejavnost DIS
- publicistična in založniška dejavnost ter izdajanje Vestnika DIS
- dejavnost za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici

Društvena in organizacijska dejavnost ter skrb za ohranjanje zgodovinskega spomina

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 bo tudi v letu 2010 usklajeval programe in akcije, ki so skupni vsem organizacijam DIS. Sodelovanje pri organiziranju osrednje prireditve ob 65. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva.

V letu 2010 bomo organizirali seminar za predsednike Krajevnih in Območnih organizacij DIS in seminar za potomce izgnancev in beguncev.

Usposobili bomo posebno skupino aktivistov DIS, ki bodo pomagali organizirati oskrbovalne programe za pomoč članom DIS na domu.

Prizadevali si bomo, da bi bil čimprej sprejet zakon o povračilu gmotne škode in organizirali pomoč Krajevnim in Območnim organizacijam in članstvu DIS pri uveljavljanju odškodnin, ko bo zakon sprejet.

Spodbujali bomo zbiranje spominov in pričevanj.

Priprava razstave o dejavnosti DIS in uveljavljanju pravic izgnancev in beguncev.

Nadaljevali bomo urejanje arhiva DIS za izpopolnitev dokumentacijskega centra Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Sodelovali bomo pri organizaciji prireditev in pohodov ob okupacijski meji in pohodu po vaseh izgnanih Kozjancev.

V okvir organizacijske dejavnosti spada tudi skrb za zagotavljanje sredstev za najemnine in vzdrževanje poslovnih prostorov, poštno in telefonske stroške, fotokopiranje, vzdrževanje pisarniških strojev ter stroške administracije.

Mednarodna dejavnost DIS

Priprava dokumentov za delovanje Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945 ter predloga za domicil tega odbora.

Organizacija prvega sestanka tega Mednarodnega odbora.

Nadaljevali bomo sodelovanje s kraji izgnanstva in župani nemških mest, kjer še niso urejeni grobovi slovenskih izgnancev, in podpirali sprejemanje sporazumov o urejanju vojnih grobov tudi z Italijo, Poljsko, Srbijo ter Bosno in Hercegovino ter Makedonijo.

Odkrili bomo spomenik Slovincem, umrlim v nemškem mestu Templin.

Sodelovali bomo s Kuratorijem v Berlinu v zvezi z možnostjo sofinanciranja oskrbovalnih programov na domu za ostarele in onemogle žrtve nacizma in fašizma.

Nadaljevali bomo sodelovanje z Muzejem holokavsta v Washingtonu in uresničili težnjo, da se v tem muzeju prikaže tudi genocid nad Slovenci med drugo svetovno vojno.

Še naprej bomo pridobivali gradiva in slikovni material za širitev vsebine Muzeja izgnancev na gradu Rajhenburg za prikaz nacističnega in fašističnega nasilja nad Francozi, Poljaki, Čehi, Slovaki, Ukrajinci, Belorusi, Rusi in drugimi evropskimi narodi.

Nadaljevali bomo sodelovanje z Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu in Krajevno organizacijo DIS v Zagrebu. Ustanovili bomo tudi Krajevno organizacijo DIS v Bosni in Hercegovini za Slovence, potomce žrtev fašizma, ki živijo v Banjaluki.

Za pokrivanje stroškov mednarodne dejavnosti DIS bomo v letu 2009 potrebovali 45.000 EUR.

Publicistična in založniška dejavnost ter izdajanje Vestnika DIS

Organiziranje tiskovnih in informativnih konferenc za novinarje dnevnega in revialnega tiska ter RTV ob 65. obletnici vrnitve slovenskih izgnancev in beguncev.

Priprava in tisk društvenega glasila Vestnik DIS.

Izdaja III. knjige spominov in pričevanj o izgnanstvu in begunstvu.

Izdajanje zloženek, plakatov in vabil za prireditev ob 65. obletnici vrnitve Slovencev iz izgnanstva in begunstva.

Dejavnost pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev v grajskih hlevih in konjušnicah v Brestanici

Nadaljnja obnova taborišča bo odvisna od višine pridobljenih sredstev preko razpisov Ministrstva za kulturo RS in od prispevkov občin, ki so podpisale pismo o nameri sodelovanja z DIS pri tej obnovi. Predvidevamo, da bi v letu 2010 obnovili še en prostor v pritličnem delu taborišča, obnovili dvojne velikih vhodnih vrat in konjušnico.

Financiranje dejavnosti DIS

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 bo tudi za leto 2010 podpisalo pogodbo z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve za sofinanciranje tistih dejavnosti in programov DIS, ki so posebnega družbenega pomena. Del sredstev zagotavljajo tudi člani DIS s članarino, ki pa je majhna in ne pokriva stroškov društvenih dejavnosti, ki jih za člane opravlja DIS. Prav tako se s prispevkom za Vestnik DIS ne pokrivajo stroški glasila. Zato društvo pridobiva tudi sponzorje. Zaradi vsesplošnega varčevanja nameravamo zmanjšati obseg Vestnika DIS na 8 strani. Zato naj bi bile informacije KO DIS z občnih zborov krajše.

Za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici je bilo podpisano pismo o nameri za sofinanciranje s 45 občinami, ki pa vse še niso nakazale sredstev v ta namen.

Tudi v letu 2010 se bo upraviteljsko in strokovno delo v društvu opravljal na prostovoljni osnovi, da bi bila zbrana sredstva namenjena za izvedbo vsebinskih programov in za pomoč Krajevnim in Območnim organizacijam DIS pri dogovorjenih skupnih akcijah.

PREDVIDENI ODHODKI PO POSTAVKAH PROGRAMA DIS ZA LETO 2010

1. Društvena in organizacijska dejavnost ter ohranjanje zgodovinskega spomina	52.000 EUR
2. Mednarodna dejavnost	45.000 EUR
3. Publicistična in založniška dejavnost ter izdajanje Vestnika DIS	41.000 EUR
4. Dejavnost pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici	10.500 EUR
SKUPAJ 1, 2, 3 IN 4	148.500 EUR

SKUPAJ PRIHODKI	148.500 EUR
SKUPAJ ODHODKI	148.500 EUR

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Ta program je bil sprejet na Skupščini DIS 30. 6. 2009.

OBVESTILO

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 želi zbrati podatke o vseh, ki so se rodili v izgnanstvu in begunstvu po 15. februarju 1945 in do povratka v domovino. V ta namen objavljamo formular, ki naj ga vsi zainteresirani pošljejo čimprej na naslov: Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, Linhartova 13, 1000 Ljubljana.

- Ime in priimek: _____
- Rojen: _____
- Kraj rojstva: _____
- Dan in leto povratka iz izgnanstva in begunstva: _____
- Točen naslov: _____
- Občina: _____
- Sem član KO DIS _____

Izredna seja DZ RS 8. septembra 2009

Vodje poslanskih skupin SD, Zares, DeSUS, LDS in SLS so vložili v obravnavo in sprejem predlog Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o žrtvah vojnega nasilja po skrajšanem postopku.

Tako bodo, če bo novela zakona sprejeta, lahko status žrtve vojnega nasilja in pravice, ki izhajajo iz tega zakona, pridobili tudi otroci, katerih eden od staršev je umrl, bil ubit ali pogrešan zaradi delovanja enot Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije ter enot zaveznikov antihitlerjevske koalicije, in osebe, ki so kot begunci morale zapustiti svoj dom zaradi nasilnega dejanja požiga, porušenja ali izropanja njihove stanovanjske hiše, zaradi česar se niso mogli vrniti na svoj dom neprekinjeno najmanj 3 mesece, razen če niso prostovoljno ali poklicno sodelovale z agresorjem.

Poleg tega pa predlog novele ureja tudi status in pravice državljanov Republike Slovenije, ki so bili kot bivši italijanski vojaki po kapitulaciji Italije zajeti od nemških okupacijskih oblasti in odpeljani v ujetništvo ali na prisilno delo v Nemčijo, in oseb, ki so bile rojene staršem v okoliščinah vojnega nasilja po 15. 2. 1945. Osebam, ki so bile prisilno mobilizirane v nemško vojsko, pa se dodatno prizna pravica do dosmrtnih mesečnih rente.

Programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2009–2013

Prizadevanja za uveljavitev pravic do odškodnin za gmotno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno

Težišče naših prizadevanj bo oblikovanje in sprejetje zakonodajnih rešitev, s katerimi bo žrtvam vojnega nasilja, izgnancem in beguncem priznana pravica do odškodnine za materialno škodo, ki jim jo je okupator (nemški, italijanski, madžarski in NDH) povzročil med drugo svetovno vojno. DIS si namreč že dolgo prizadeva, da bi se končno rešilo tudi to vprašanje, in je pristojnim državnim organom že predložil obsežno dokumentacijo kot podlago za sprejetje ustreznih rešitev.

Tudi v prihodnje bomo članom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 pomagali pri uveljavljanju pravic po zakonu o gmotni škodi, ko bo sprejet.

Za dosego tega zakona bomo – če bodo možnosti – organizirali simpozij o vojni škodi, ki ga že več let načrtujemo, a ga še nismo izvedli. Na simpozij bomo povabili predstavnike ministrstev in zainteresirane poslance Državnega zbora RS in jih podrobno seznanili z vsemi podatki in argumenti, zakaj se mora poravnati gmotna škoda iz druge svetovne vojne in čimprej sprejeti ustrezní zakon.

Društvene aktivnosti in organizacijska dejavnost

Uspešno delovanje DIS kot celote temelji na dobrem in uspešnem delu Krajevnih in Območnih organizacij DIS. Zato bo Izvršni odbor tudi v prihodnje skrbel za usklajevanje tistih aktivnosti oziroma nalog, ki so skupne vsem krajevnim in območnim organizacijam. Pomagal bo tudi pri oblikovanju novih krajevnih organizacij in njihovem povezovanju v območne odbore, če bodo vključevale člane DIS iz več občin.

Posebno skrb bomo namenjali izvajanju projektov za pomoč osamelim, ostarelim in invalidnim članom DIS. Ker so za uspešno delovanje te aktivnosti nujno potrebni prostovoljci, bomo organizirali posebne tečaje za njihovo usposabljanje. Prostovoljci bodo lahko svoje naloge uspešno izvajali le v sodelovanju s socialnimi centri, patronažno službo, humanitarnimi organizacijami, še zlasti z organizacijami RK in Društvu upokojencev. Za izvedbo teh nalog bomo pripravili projekt oskrbovalnih programov, namenjenih žrtvam fašizma in nacizma, in ga poslali Kuratoriju v Berlin s predlogom za sofinanciranje. Za koordiniranje aktivnosti krajevnih in območnih organizacij bomo imenovali posebno skupino, ki jim bo v pomoč. V ta namen bo potrebno še več neposrednih stikov s člani in njihovimi svojci, da bi dobili podatke o njihovih življenjskih okoliščinah.

Nadaljevali bomo organiziranje seminarjev za predsednike in blagajnike krajevnih in območnih organizacij kot tudi za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah.

Ob 65. obletnici vrnitve iz izgnanstva, leta 2010, bomo posebej okrepili sodelovanje z državnimi organi, da bi se začela razprava za sprejem zakona o povračilu gmotne škode vsem upravičencem.

Nadaljevati bo treba tudi urejanje arhiva DIS. Ker gre za obsežno arhivsko gradivo, ga bomo še del posredovali Arhivu RS, preostalo pa bo na razpolago v informacijskem centru DIS-a, na voljo mladim na srednjih, višjih šolah in univerzah za pripravo seminarskih, diplomskih in magistrskih nalog ter doktorskih disertacij.

Ohranjanje zgodovinskega spomina na razkosanje Slovenije, raznarodovalno politiko in izgon Slovencev v letih 1941–1945

Prizadevali si bomo, da bi muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg postopoma postal evropski muzej in da bi sedanjo zbirko razširili.

Nadaljevali bomo aktivnosti za dokončanje obnove dela grajskih hlevov v Brestanici, v katerih je bilo leta 1941 največje zbirno taborišče za izgon Slovencev. Prizadevali si bomo za pridobivanje sredstev od donatorjev, da bi lahko obnovili spodnje prostore taborišča in eno konjušnico.

Nadaljevati bo treba zbiranje spominov in pričevanj ter slikovnega gradiva iz izgnanstva. Objavili jih bomo v III. knjigi ter z njimi dopolnjevali dokumentacijsko gradivo v muzejih in drugih ustanovah, ki zbirajo podatke o izgonu Slovencev med drugo svetovno vojno.

Tudi v prihodnje bodo DIS kot tudi Krajevne in Območne organizacije skrbeli za organiziranje prireditev ob dnevu izgnancev na ravni države in v posameznih okoljih. V okviru ohranjanja zgodovinskih dejstev in spomina na razkosanje in okupacijo Slovenije bodo organizirani tudi pohodi ob nemško-italijanski okupacijski meji, ob okupacijski meji z NDH in na pohodih po vaseh izgnanih Kozjancev.

Publicistična in založniška dejavnost

Dalje si bomo prizadevali za vsebinsko kvalitetno izdajanje glasila DIS – Vestnik, ki naj bi izhajal petkrat na leto v obsegu okrog 8 strani in v nakladi 8.000 izvodov.

V okviru možnosti bo Izvršni odbor DIS oskrbel tisk brošur z dokumenti in elaborati, ki so bili pripravljeni v 18-letni dejavnosti DIS za uveljavitev pravic slovenskih izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja.

Le na ta način se bodo člani DIS seznanili, kaj vse je bilo treba storiti, da so dobili odškodnino za fizično in psihično trpljenje, in kako so bile dosežene pravice, ki jih dosmrtno uživajo, in odškodnina za prisilno delo ter kaj vse je bilo že storjeno za uveljavitev pravic do gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Povečali bomo sodelovanje s tiskom, radiem in televizijo, da bi bilo v sredstvih javnega obveščanja več objav o izgonu Slovencev in o dejavnosti organizacij DIS na vseh ravneh.

Mednarodna dejavnost

Nadaljevali bomo dosedanja prizadevanja za povezovanje s sorodnimi organizacijami v Nemčiji, Italiji, Franciji, Poljski, Češki, Slovaški, Ukrajini, Belorusiji, Rusiji in drugih evropskih državah, katerih prebivalci so doživeli podobno usodo kot slovenski izgnanci. Pomagali bomo, da bi začel delovati Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945, ki je bil ustanovljen na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma, v Ljubljani, 6. junija 2009.

Z delovanjem v Mednarodnem odboru si bo Društvo izgnancev Slovenije prizadevalo, da bi se več vedelo o genocidni politiki fašističnih in nacističnih sistemov do slovanskih narodov med drugo svetovno vojno, in da bi se več storilo za preprečevanje nastajanja neofašističnih organizacij.

Zavzemali se bomo za to, da bi muzej izgnancev v Brestanici postopoma prerasel v evropski muzej. Začeli bomo urejati slikovno gradivo in literaturo, ki smo jih zbrali o trpljenju drugih evropskih narodov v času priprav na kongres, za razširitev Muzeja slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg. Za predstavnike tujih predstavništev in ambasad, akreditiranih v Sloveniji, bomo organizirali ogled tega muzeja in ogled grajskih hlevov, skozi katere je moralo v nasilni izgon več kot 63.000 Slovencev.

Nadaljevali bomo sodelovanje z Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu in Krajevno organizacijo DIS v Zagrebu in Banjaluki, katere člani so Slovenci, ki živijo na Hrvaškem in v BiH. Aktivno bomo pomagali pri organizaciji izletov v Srbijo, v kraje, v katerih so med drugo svetovno vojno živeli naši izgnanci.

Poglobili bomo stike z nekaterimi župani mest v tujini, kjer so bila izgnanska taborišča, ter sodelovali pri organiziranju izletov v kraje izgnanstva in poskrbeli, da bo tragedija izгона Slovencev opisana tudi v nemških in drugih evropskih časopisih.

Sodelovali bomo s Kuratorijem sklada nemškega zakona Spomin, odgovornost in prihodnost v Berlinu, še posebej v zvezi s financiranjem projektov za pomoč osamelim, bolnim in invalidnim žrtvam nacizma in fašizma.

Sodelovali bomo z župani nemških mest, kjer še niso urejeni grobovi slovenskih izgnancev, in podpirali sprejemanje sporazumov o urejanju vojnih grobov tudi z Italijo, Poljsko in državami nekdanje Jugoslavije, kjer grobišča slovenskih izgnancev še niso urejena. Zavzeli se bomo, da bi v tem mandatnem obdobju odkrili pomnik v enem izgnanskem taborišču v Nemčiji kot tudi pomnik v Italiji.

Financiranje

Skupščina in Izvršni odbor DIS se bosta tudi v obdobju 2009–2013 dalje sporazumevala z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve za sofinanciranje tistih dejavnosti Društva izgnancev Slovenije, ki so posebnega družbenega pomena. Posebej si bomo prizadevali za pridobivanje sponzorjev in donatorjev za sofinanciranje društvenih programov in vsebinsko obeleževanje 65. obletnice vrnitve iz izgnanstva in drugih spominskih dogodkov, povezanih z uveljavljanjem pravic. Del sredstev zagotavljajo tudi člani DIS s članarino, ki pa je majhna in ne pokriva stroškov društvenih dejavnosti, ki jih za člane opravljajo organizacije DIS. Člani DIS dajejo prispevek tudi za izdajanje društvenega glasila Vestnik.

Zaključek

Delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS, zbrani na programsko-volilni skupščini Društva izgnancev Slovenije 30. junija 2009, pooblaščajó Izvršni odbor DIS, da skladno s predlogi, sprejetimi na Skupščini, dopolni programska izhodišča za dejavnost Skupščine DIS, Izvršnega odbora DIS in njegovih organov za obdobje 2009–2013.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Ljubljana, junij 2009

. Iz dejavnosti Izvršnega odbora DIS .

• Delegacijo Izvršnega odbora DIS je **5. maja 2009** sprejel predsednik RS **dr. Danilo Türk**. V delegaciji so bili Ivi-
ca Žnidaršič, Jože Križančič, Albin Pra-
žnikar in Alojz Rupar. Predsednika RS
so seznanili s pripravami na prvi evrop-
ski kongres izgnancev in beguncev žrtev
fašizma in nacizma v letih 1920–1945.
Predsednik RS je bil pokrovitelj kongre-
sa in tudi prvi govornik na kongresu.

• **Dne 14. maja 2009** je delegacijo Izvr-
šnega odbora DIS sprejel minister za
zunanje zadeve RS **Samuel Žbogar**.
Delegacija DIS v sestavi Ivica Žnidar-
šič, Albin Pražnikar in Alojz Rupar
je ministra seznanila z vsebino prve-
ga evropskega kongresa izgnancev in
beguncev, katerega pobudnik in or-
ganizator je bilo Društvo izgnancev
Slovenije 1941–1945. Minister je bil
seznanjen tudi z velikimi napori DIS,
da so slovenski izgnanci prejeli odško-
dnino za prisilno delo po nemškem za-
konu. Ministru je delegacija DIS pred-
lagala, da bi sedaj, ko Svetu Evrope
predseduje Slovenija, dali na dnevni
red tudi vprašanja skrbi za žrtve fašiz-
ma in nacizma in nerešena vprašanja
odškodnin za izgubo premoženja med
drugo svetovno vojno.

• **Na seji Izvršnega odbora DIS 11. maja 2009 so bila obravnavana naslednja vprašanja:**

- pregled sklepov prejšnje seje
- sklepi dopisne seje Skupščine DIS z dne 23. marca 2009
- informacija o poteku vsebinskih in organizacijskih priprav na kongres izgnancev in beguncev
- obravnava in sprejem predloga kongresnih dokumentov in simbola
- pregled stroškov kongresa in zbranih sredstev
- informacija o dokumentarni TV-seriji o izgonu Slovencev

- poročilo o porabi družbenih sredstev v I. kvartalu - januar, februar in marec 2009 za Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- priprave na programsko-volilno skupščino DIS (30. junij 2009)
- razno.

• **Na seji Izvršnega odbora DIS 11. junija 2009 pa so bila obravnavana naslednja vprašanja:**

- pregled sklepov prejšnje seje
- informacija o izvedbi prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev in pokrivanje stroškov
- naloge v zvezi z razpošiljanjem sklepov in pisem predsednikom zaveznih držav v drugi svetovni vojni in predsednikom in predsednicam evropskih držav
- priprave na programsko-volilno skupščino DIS (30. 6. 2009) in
- tekoče naloge.

• **Na zadnji seji Izvršnega odbora DIS v tem mandatu 30. junija 2009 je bilo na dnevnem redu:**

- pregled sklepov prejšnje seje
- predlog kandidacijske komisije za se-
stavo organov Skupščine DIS za ob-
dobje 2009–2013
- zaključne priprave za Skupščino DIS.

• **27. maja 2009** je DIS organiziral semi-
nar za spremljevalce kongresnih delega-
cij, na katerem so bili seznanjeni z delo-
vanjem DIS in protokolom vedenja ob
sprejemu in vodenju delegacij. Dobili so
načrt prihoda in odhoda delegacij in bili
informirani o vsem, kar bodo potrebo-
vali v času kongresa, na okroglih mizah
s tujimi delegacijami in pri ogledu Mu-
zeja izgnancev na gradu Rajhenburg ter
ogledu zbirnega taborišča za izgon Slo-
vencev v Brestanici. Seminar sta vodili
Zdenka Simčič iz protokola Vlade RS in
Ivica Žnidaršič, predsednica DIS.

Vsi udeleženci prvega evropskega kongresa so prejeli knjižico s prevodi vseh kongresnih referatov iz 11 evropskih držav. Foto: J. Čurin.

• Za priprave na kongres je Izvršni odbor DIS imenoval tudi dva odbora, ki sta zelo dobro pomagala pri pripravah na kongres. Organizacijskega je vodil **Gregor Kaplan**, odbor za zbiranje finančnih sredstev pa **Aleš Mižigoj**.

• **Dne 29. maja 2009** sta predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** in predsednik Komisije za informativno dejavnost **Alojz Rupar** sklicala tiskovno konferenco o vsebini prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev ob dnevu izgnancev, ki smo ga letos obeleževali skupaj s kongresom, ki je bil 6. junija 2009 v Ljubljani.

• **Dne 1. junija 2009** je predsednica DIS povabila na pogovor predstavnike Krajevnih organizacij ljubljanskega območja in jih prosila, da bi poskrbeli za udeležbo članov DIS in svojcev na kongresu in da bi poslali imena aktivistov DIS, ki bi pri vstopih v kongresno

dvorano delili udeležencem brošuro z vsemi prevedenimi kongresnimi referati.

• Več kot 5 mesecev so potekali številni razgovori po telefonu in pisno s predstavniki organizacij in društvi izgnancev in beguncev v evropskih državah, da smo zagotovili udeležbo predstavnikov iz 11 evropskih držav. Velik napor je bil storjen, da smo pridobili vnaprej njihove referate in jih prevedli v slovenski in angleški jezik. Bilo je dano tudi veliko pobud KO DIS, da bi zagotovili udeležbo vsaj 5000 do 6000 članov DIS, učiteljev zgodovine in svojcev.

• **Poleg kongresa sta bili za tuje kongresne delegacije organizirani še dve okrogli mizi, in sicer 6. junija od 17.30 – 21.30 ure in 7. junija od 19.00 – 21.30 ure.** Na okroglih mizah, ki jih je vodila predsednica DIS, so bili podrobno obravnavani in sprejeti vsi predlogi DIS, ki so bili predstavljeni na plenarnem delu kongresa.

Tuji delegati so ves čas ob sebi imeli prevajalce. Foto: J. Čurin.

ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA PREDSEDNICI DIS

Na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945, ki je bil pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka, so v prisotnosti več tisoč udeležencev in 11 delegacij društev izgnancev iz evropskih držav podelili predsednici Društva izgnancev Slovenije **Ivici Žnidaršič odlikovanja in priznanja**. Prejela je:

- diplomu in odličje Zveze Poljakov, ki jih je oškodoval tretji rajh,
- priznanje ukrajinskega društva ob 60. obletnici osvoboditve mesta heroja Kijeva izpod fašistične okupacije in
- spominsko odlikovanje predsednika Ukrajine ob 60. obletnici zmage v veliki domovinski vojni leta 1941–1945.
- Ruska zveza mladoletnih žrtev koncentracijskih taboriščnikov je Ivici Žnidaršič podelila odlikovanje za podporo žrtvam nacizma in ohranjanje spomina na umrle v vojni 1941–1945. To odlikovanje ima mednarodno priznan status.
- Francoska delegacija je predsednici DIS podelila odlikovanje ob obletnici osvoboditve taborišč in zmage nad fašizmom.

O prejemu teh odličij, ki jih je predsednica DIS prejela na prvem evropskem kongresu, bi morala biti tudi kakšna vest v osrednjem slovenskem tisku, radiu in televiziji, vendar pa o tem nisem v sredstvih javnega obveščanja nič zasledil.

Janez Blas

Po kongresu je bilo poslano pismo vsem delegacijam iz drugih evropskih držav na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945

Spoštovani!

Želim Vas obvestiti, da smo skladno s sklepi, sprejetimi na kongresu in okroglih mizah po kongresu, že poslali pismo predsednikom zaveznih držav v drugi svetovni vojni in predsednikom in predsednicam evropskih držav.

Obe poslani pismi, ki smo jih prevedli v angleški in nemški jezik, Vam pošiljamo. Pošiljamo Vam tudi sklep o ustanovitvi Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945. Prilagamo tudi Vestnik, glasilo našega društva, v katerem smo povzeli tudi del kongresnih gradiv in slike govornikov na kongresu. Pošiljamo Vam tudi nekaj člankov iz slovenskih časopisov in nekaj slik.

Dne 30. julija 2009 je zasedal najvišji organ našega društva. Na zasedanje so prišli delegati vseh 85 Krajevnih in Območnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Na skupščini smo sprejeli programske usmeritve za obdobje 2009 do 2013 in opravili volitve vseh organov društva za obdobje 2009 do 2013. Hkrati je Skupščina soglašala, da naše društvo še nadalje vodi aktivnosti v zvezi z ustanavljanjem mednarodnega odbora izgnancev in beguncev.

Na prvi seji Izvršnega odbora Skupščine DIS bomo septembra imenovali tudi 7 komisij za posamezna področja delovanja. Sprejeli smo sklep, da poleg komisije za stike s kraji izgnanstva imenujemo tudi komisijo za mednarodno dejavnost, ki bo skrbela za uresničevanje sklepov kongresa. V okviru te komisije bomo pripravili tudi predlog za delovanje Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki smo ga ustanovili na kongresu. Ko bodo ti predlogi še dopolnjeni, Vam jih bomo posredovali.

Predlagam, da še v tem letu zberemo vse predloge za člane Mednarodnega odbora, da bi potem sklicali prvo sejo, na kateri bi se dogovorili za njegovo vodenje, domicil ter pravila delovanja. Prosim, da me obvestite, koga predlagate za našega člana in namestnika Mednarodnega odbora.

Vsako društvo oziroma organizacija, ki vključuje izgnance in begunce žrtve fašizma in nacizma, naj bi imelo v odboru enega člana in enega namestnika. Prosim, da bi me o tem obvestili do konca oktobra 2009 in mi poslali točen naslov in telefon predlaganega člana in namestnika.

Za sodelovanje v Mednarodnem odboru smo zaprosili tudi druga društva v Evropi, s katerimi smo imeli pogovore še pred kongresom, pa se ga zaradi finančnih težav niso mogli udeležiti.

Z velikim spoštovanjem se Vas spominjam in Vam pošiljam lepe pozdrave.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

POHOD OD TELČ DO BUČKE

Del pohodnikov ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke (18. 7. 2009)

Krajevena organizacija Društva izgnancev Slovenije KO DIS Bučka je pripravila pohod ob nekdanji nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke. Pot, ki je bila zasnovana pred leti ob 60-letnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva in ki poleg prijetnega in razgibanega naravnega okolja seznanja tudi z dogodki iz časa NOB, je kljub dežju privabila številne pohodnike. Med njimi so bili tudi: poslanca državnega zbora **mag. Franc Žnidaršič** in **Ivan Grill**, člani krajevene organizacije DIS iz Zagreba ter predstavniki številnih drugih krajevnih organizacij DIS iz vse Slovenije. Na Telčah so

nastopile Ljudske pevke s Telč, na Bučki pa so s kratkim kulturnim programom proslavili 64. obletnico vrnitve iz izgnanstva in begunstva. Program na Bučki so oblikovali člani recitatorske sekcije Kulturnega društva Bučka, Jernej Čarman ter Denis in Primož Petan. Zbrane sta poleg gostov pozdravila tudi škocjanski župan **Anton Zupet** ter krajan in poslanec Državnega zbora **mag. Franc Žnidaršič**, predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** pa je ob tej priložnosti Krajevni organizaciji DIS Bučka in Krajevni skupnosti Bučka podelila zahvali.

Jelka Tršinar

Zaključna prireditev po pohodu ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke, 18. julija 2009 v Kulturnem domu na Bučki. Foto: Jelka Tršinar

OBČNI ZBOR KO DIS LJUTOMER

V soboto 28. marca 2009 je Krajevna organizacija DIS Ljutomer izvedla redni letni občni zbor, ki je potekal v prostorih gostilne Prlek v Ljutomeru, s pričetkom ob 10. uri.

Od 44 članov društva se je zbora udeležilo 28 članov. Od vabljenih gostov sta se zbora udeležila podžupan občine Ljutomer Klemenčič in predstavnica društva upokojencev.

Predsednik KO DIS Ivan Kunej je odprl zbor in pozdravil navzoče ter predstavil dnevni red zbora in v obširnem poročilu opisal delovanje društva v letu 2008. V obdobju od februarja 2008 do februarja 2009 so umrli tri članice in dva člana društva. V tem obdobju smo se predstavniki naše krajevene organizacije DIS udeleževali vseh sklicanih sestankov in skupščine DIS, ki je potekala v Ljubljani. Kakor vsako leto smo tudi tokrat v decembru obiskali vse naše članice in člane, starejše

od 86 let, na njihovih domovih in v domu starejših občanov v Ljutomeru, jim izročili skromna darila ter jim zaželeli vse najlepše, predvsem pa zdravja.

Naše finančne obveznosti do DIS v Ljubljani, del članarine kakor tudi naročnino za glasilo Vestnik nakazujemo redno. Tudi za obdobje leta 2009 smo vložili vlogo pri komisiji za sofinanciranje društev v občini Ljutomer in dobili pogodbo, da so nam odobrili 171,00 evrov finančne pomoči.

Skratka, delovali smo in bomo še naprej po naših finančnih možnostih in starostnih zmogljivostih našega članstva.

Ob koncu se je predsednik zahvalil za sodelovanje tajnici društva Jožici Kovačič, članici nadzornega odbora Valeriji Kovačič in podpredsedniku društva Slavku Podlogarju.

Ivan Kunej

OBČNI ZBOR KO PINCE MAROF - BENICA - PETIŠOVCI

Na občnem zboru KO DIS Petišovci - Benica - Pince Marof so 20. junija razvili prapor. Foto: S. Žbogar.

Kot vsako leto smo se izgnanci, člani DIS, zbrali na občnem zboru v vaškem domu v Petišovcih 20. junija, ker je 22. junij dan spomina na izgon v taborišče Šarvar in ta dan ohranjamo kot dan spomina še živčih, ki so preživeli te strahote v letih 1942-1945. Občnega zbora se je udeležilo veliko število članov, posebej smo bili veseli povabljenih gostov, ki so se udeležili občnega zbora. Med povabljenimi so se zbora udeležili župan Občine Lendava **mag. Anton Baložek**, podžupanja **Marija Požonec**, podžupan **Stanko Gjerkeš**, podpredsednik DIS **Jože Križančič**, predsednika Društva upokojencev Lendava **Aleksander Marič** in predsednik sveta Krajevene

skupnosti Petišovci **Jožef Seke**. Letošnjemu občnemu zboru je bil dan poseben svečan poudarek, ker smo razvili prapor, obnovili Ulico 22. junija in uredili ulično razsvetljavo. Ob tem svečanem dogodku je imela govor tajnica KO **Marica Antolin** in v njem spregovorila o pomenu in nastanku imena te ulice. Med govorom je župan spregovoril, da si tudi občina prizadeva za razvoj vasi, nato je še podpredsednik DIS spregovoril o prizadevanjih Društva izgnancev Slovenije za boljši status svojih članov in da država končno reši še vprašanje gmotne škode.

Alojz Voščun,
predsednik KO DIS

OBČNI ZBOR KO DIS NA RAKI

V soboto 8. avgusta 2009 smo se izgnanci in begunci z Rake udeležili rednega letnega občnega zbora, ki smo ga povezali s krajevnim praznikom Rake.

Našega zbora se je udeležila tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**. Zbora se je udeležil tudi predsednik Krajevene skupnosti Raka **Silvo Krošelj**, ki se mu zahvaljujemo za vso pomoč in pozornost našemu društvu. Našega zbora so se udeležili tudi predstavniki iz bližnjih Krajevnih organizacij DIS. Hvala tudi njim.

Na tem zboru je predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** govorila tudi o prvem evropskem kongresu, ki je bil v Sloveniji, in o nadaljnjem uveljavljanju pravic izgnancev in beguncev.

Zahvaljujem se tudi **Marjanu Molanu** za vodenje programa in pa tudi vsem odbornikom. Našim pevkam posebna zahvala za lepo zapete pesmi.

Odbor KO DIS šteje 11 članov. Vsak član odbora je zadolžen na svojem področju, da poskrbi za pripravo občnega zbora in

letno pobiranje članarine. V soboto 7. junija 2008 ob 11. uri, na dan izgnancev DIS, smo se udeležili tudi izgnanci z Rake shoda v Mostecu v Ljubljani. Udeležili smo se spominskega pohoda ob nemško-italijanski meji 1941-1945 od Telč do Bučke.

V našem KO DIS je še 191 članov in 9 podpornih članov. 11 jih je lani umrlo. Ob visokem jubileju izgnancev se le-teh spomnimo s pozornostjo in skromnim darilcem.

Še najbolj pa nam je v spominu ostal prvi evropski kongres, ki je bil 6. junija v Ljubljani, kamor smo se z avtobusom odpeljali tudi izgnanci z Rake.

Danes imamo tudi priložnost, da se zahvalimo naši predsednici DIS prof. **Ivici Žnidaršič** za vse njene napore, sposobnost in znanje, da je vse to zmogla in nam omogočila ta zgodovinski dan, ki nas je povezal z drugimi evropskimi narodi izgnanstva in trpljenja v 2. svetovni vojni.

Anica Žabkar,
predsednica KO DIS

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Raka (8. avgust 2009). Foto: J. Pintarič.

IZVRŠNI ODBOR DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Predsednica:

Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:

Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:

Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Vinko Gabršek, Litija
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevnar, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Čatež ob Savi
Marijan Špegelj, Muta
Anka Tominšek, Ljubljana
Franc Vidmar, Žalec
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev
Štefan Marjetič, Brestanica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Janez Blas, Sevnica
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bizeljsko Jožef REBERNIK Matilda ŠKOF	07. 04. 1928 27. 04. 1919	06. 07. 2009 12. 07. 2009
KO DIS Boštanj Matija JERMANČIČ Ivanka UDOVČ Martin ZORC	23. 02. 1925 04. 05. 1927 18. 11. 1824	25. 08. 2009 21. 08. 2009 13. 08. 2009
KO DIS Celje Franc BRATINA	14. 06. 1929	03. 08. 2009
KO DIS Dole pri Litiji Ljudmila OKRAJŠEK Marija POVŠE Franc ZAVRL	14. 02. 1925 22. 08. 1935 18. 09. 1920	08. 08. 2009 08. 08. 2009 04. 05. 2009
KO DIS Kamnik Feliks POTOČNIK Milan STIPIČ	1920 1934	08. 2009 07. 2009
KO DIS Kočevje Janez HERING	19. 10. 1929	20. 07. 2009
KO DIS Koper, Izola, Piran Drago KEBER Silva KOVAČEVIČ	01. 01. 1932 1929	30. 06. 2009 09. 03. 2009
KO DIS Laško Pavla KMETIČ Terezija LAVRINC	20. 01. 1923 13. 08. 1928	08. 07. 2009 22. 04. 2009
KO DIS Leskovec Pavla TOMAŽIN Terezija VIZLAR	09. 10. 1931 25. 06. 1919	26. 04. 2009 22. 04. 2009
KO DIS Ljubljana Center Marija JAGER	30. 08. 1911	17. 06. 2009
KO DIS Ljubljana Moste-Polje Anton PUH	13. 06. 1926	13. 03. 2009

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Maribor Tabor Majda FAGANELI	04. 06. 1920	18. 06. 2009
KO DIS Nova Gorica Ana ČOTAR	23. 07. 1922	28. 05. 2009
KO DIS Pince Marof - Benica, Petišovci Dragica HORVAT	23. 02. 1934	06. 08. 2009
KO DIS Ravne na Koroškem Marija DOBELŠEK Vincencij STRMČNIK	17. 03. 1926 11. 07. 1927	14. 08. 2009 19. 06. 2009
KO DIS Sevnica Dušan MILOST Stanislav MEKE Drago MIRT Ivanka PLANINC	14. 07. 1929 13. 07. 1933 13. 11. 1925 26. 01. 1928	22. 05. 2009 24. 06. 2009 27. 06. 2009 18. 08. 2009
KO DIS Slovenska Bistrica Albert BAH Danijel DEČMAN Ana KAC	25. 03. 1929 09. 03. 1924 30. 04. 1927	13. 07. 2009 02. 04. 2009 07. 05. 2009
KO DIS Trbovlje Alojz TROŠT Ljudmila TROŠT Olga ZAJC	23. 07. 1925 08. 02. 1928 23. 08. 1942	03. 08. 2009 20. 07. 2009 22. 06. 2009
KO DIS Zagreb Marija FIRM Vlado JUGOVIČ Daniela PERIČ Marija SEDINIČ Silvester VIDIČ	30. 07. 1923 17. 01. 1930 03. 07. 1925 09. 01. 1925 30. 12. 1927	12. 06. 2009 25. 06. 2009 22. 05. 2009 30. 07. 2009 15. 05. 2009
KO DIS Zagorje ob Savi Marija BRINAR Antonija KOS	20. 01. 1929 14. 01. 1918	15. 06. 2009 18. 08. 2009

Prostovoljne prispevke za prvi kongres so še prispevali:

KO DIS Ljubljana Bežigrad	236 EUR
KO DIS Šentjur pod Kumom	50 EUR
KO DIS Slovenska Bistrica	24 EUR
KO DIS Koper	87 EUR
KO DIS Bled	261 EUR
Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu	1.000 EUR
Banka Volksbank d. d.	200 EUR

Pajek Ivan, Flis Marija, Levar Marija, Tempihar Vinko, Jožica Stezinar, Kramer Rezika, Kramer Ivanka, Lupšina Fanika, Lupšina Rezika, Šetinc Boža, Urek Ivan, Kežman Anton, Stanislav Slodnjak, Držanič Emilija, Komljanec Janez, Mihelič Marija, Kuštrlin Slavko

Ana Ocepek – 90-letnica

90 let je praznovala članica Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Ana Ocepek iz Orešja na Bizeljskem. Prijetno slavlje so ji pripravili Zagmajstrovci, njeni najzvestejši sosede in prijatelji. Že s fotografije je razvidno, da je bilo veselo. Vsi prisotni smo ji zaželeli veliko zdravja.

95. rojstni dan Marije Kramar

Marija Kramar iz Maribora je 6. avgusta 2009 dočakala 95 let starosti v Domu starejših občanov Tezno. Pred enim letom, na svoj rojstni dan, je obiskala Kramarjevo ulico, ki se tako imenuje po njenem možu Martinu, ki so ga ustaši ubili v taborišču Jasenovac.

Anica Ponikvar, rojena leta 1906, - učiteljica, je bila izgnana s svojo družino v Bosno

Pripoveduje: »Bilo je zelo težko s tremi majhnimi punčkami. Vedno še rada berem in grem tudi še v cerkev, kjer se sprostim.

Bilo je leta 1943, mož je bil v službi v Hercegovini, jaz z otroki pa v Bosni. Prišli se neki kozaki in enostavno rekli: Ti boš za nas kuhala. Hrano so res priskrbeli in bili so tukaj nekaj časa, in začeli so me klicati Anka partizanka.

Sem sama, hčerki sta v Ljubljani, ampak tedensko pridejo. Ena pa je že umrla.«

Naša članica Anica je še kar krepka, vedrega duha in vesela.

Anici Ponikvar želimo zdravja in še na mnoga leta!

Ljudmila Tolar

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:

Jože Križančič

Lektorica:

Alenka Lokar Blatnik

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka